

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΤΕΥΧΟΣ ΚΒ΄.

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΔΙΣ ΕΧΡΩΝΤΟ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Υπό Κ. Ε. Egger.

Μετάφρασις

Λ. Α. Λαζαρίδου.

(Ίδε τεύχος ΚΒ΄.)

Ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει συχνάκις τῶν χρησίων τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ καὶ ἄλλων χρησίων, οἵτινες, ὡς ὁ Βάκις(1), διέτρεχον ἅπαντα

Υπό τὸ ὄνομα Βάκις ὑπῆρχον διάφορα μαν-

τὸν τότε γνωστὸν κόσμον διαδίδοντες προφητείας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσαφεῖς καὶ ψευδεῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ προδιδούσας λίαν περιεσκεμμένην πολιτικὴν. Πρὸς δὲ τούτοις μνημονεύει καὶ διαφορῶν δημοσίων συνθηκῶν ἐπὶ λιθίνων καὶ χαλκίνων πλακῶν κεχαραγμένων καὶ κατατεθειμένων ἐν τοῖς ναοῖς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν. Ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ οὐδὲν ὑπάρχει δυστυχῶς σχέδιον τῶν συνθηκῶν τούτων ἐν τῇ γνησίῳ αὐτῶν κειμένῳ. Ἄλλ' ὅμως τοιαύτη τις

τεῖα ἐν Ἑλλάδι, ὧν τρία ἦσαν τὰ ἐπισημότερα, τὸ τῆς Βοιωτίας, τὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ τῆς Ἀρκαδίας. Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐν τῇ ἀρχαιότητι μαντείων ὁμιλεῖ ὁ Ἡρόδοτος ὡς καὶ ὁ Πλούταρχος.

συνθήκη εἰς λίαν ἀπομεμακρυσμένην πρὸ τοῦ Ἡροδότου ἐποχὴν ἀναγομένη ὑπάρχει ὁ περίφημος ὀρείχαλκος τῆς Ὀλυμπίας τῷ 1815 ἐν τῷ ῥῶ τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ ἀνακαλυφθεὶς, ὅσπερ ἐστὶ τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότερον ἔγγραφο, τὸ κειμήλιον τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας. Ἀπὸ τινων ἐτῶν καὶ ἄλλας συνθήκας ὑπὸ τῶν Αἰολοδωρικῶν λαῶν συνημμένας πλεῖσθ' ὄσας κερκτῆμεθα, αἵπερ ἀκριβῆ καὶ πιστὴν εἰκόνα παρέχουσιν ἡμῖν τῆς ἡμιβαρβάρου καταστάσεως ἐν ἣ κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐκείνην ἐποχὴν διετέλουν οἱ λαοὶ οὗτοι ἀείποτε ὄντες ὠπλισμένοι πρὸς ἀλλήλους καὶ παραιδόμενοι εἰς τὴν πειρατείαν ὡς εἰς ἀναγκαῖον καὶ ἀναπίδραστόν τι κακόν· οἱ μᾶλλον ὅμως τῶν λαῶν τούτων ἀνεπτυγμένοι ὑπέβαλλον αὐτὴν εἰς κανόνας τινὰς ὁπσοῦν τὰς καταστροφὰς καὶ τὰς ζημίας περιρίζοντας.

Ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ἐπιμαρτυρεῖ περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων τούτων ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἅπερ μέχρις ἔτι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνέγραφε τὰ συγγράμματα(1) αὐτοῦ διηγουῦντο, ἠδύνατο κάλλιστα, ὅπως καταστῆ αὐθελτικώτερος, ν' ἀναφέρῃ πρὸς τοῦτο μαρτύριον τὰς πλάκας τοῦ Chaleion καὶ τῆς Oeauthéa, ἅπερ ὑπὸ τῶν ἐσχάτως γενομένων ἀνασκαφῶν ἀνωρύχθησαν. Καίτοι δὲν ἐπραξε τοῦτο, οὐχ ἦτον συνέλαβε τὴν ἀρίστην ἰδέαν, ὅπως ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ἐξιστορήσῃ τὰς πρώτας καὶ κυριωτέρας ἀφορμὰς τῆς ἐνδόξου Νικιεύου εἰρήνης(2). Ἔδει ἀναμνηστικῶς ὅπως οἱ ἱστορικοὶ προσέχωσι πολὺ εἰς τὰς παραποιήσεις τῶν

(1) Θουκ. Β. 1. Κεφ. 6. « Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους, » καὶ ξυνήθη τὴν δίκαιαν μεθ' ὀπλων ἐποίησαντο, ὅσπερ οἱ βάρβαροι· σημείον δ' ἐστὶ ταῦτα » τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα τῶν ποτὲ καὶ » ἐς πάντα ὁμοίων διαιτημάτων » κτλ. »

(2) Ἡ εἰρήνη αὕτη ἐκλήθη οὕτω ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Νικίου, ἐνὸς τῶν πλουσιωτάτων Ἀθηναίων τιμωμένου παρ' ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ὅστις κατώρηνσε αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλέωνος, καὶ τὴν ὁποίαν μετ' οὐ πολὺ ἡ φιλοδοξία τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐματαίωσεν.

ἔγγράφων τούτων ὡς καὶ πλείστων ἄλλων, καθότι τότε καὶ ψευδεῖς συνθήκαι ἐπὶ πλακῶν εὐρίσκοντο παρακατατεθειμέναι ἐν διαφόροις κεντρικαῖς ἀποθήκαις ὡς καὶ ψευδῆ καὶ παραπεποιημένα χειρόγραφα. Ἀλλ' ὅμως ἡ κριτικὴ δὲν ἔμενεν ἀναυδὸς ἀπέναντι τῶν νόθων τούτων ἔγγράφων. Ὁ διάσημος ἱστοριογράφος Θεόπομπος(1) διέκρινε καλῶς τὰ γνήσια καὶ πρωτότυπα ἔγγραφα διαφόρων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Περσῶν συνημμένων συνθηκῶν τῶν παραπεποιημένων καὶ νόθων ὡς ἐκ τοῦ νεωτέρου καὶ ἐπιμελημένου χαρακτῆρος τῶν τελευταίων.

Ἡ ἐπιστολιμαία ἀνταπόκρισις, ἣτις ἤρξατο ἐπεκτεινομένη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, μεγάλως συνεβάλλετο πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ δυσχεροῦς καὶ ἐπιπόνου τῶν ἱστοριογράφων ἔργου. Τὸ ἄλλο ἢ τηλεγράφημα δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τὸ γραμματίον ἐκεῖνο τοῦ Λακεδαιμόνος Ἰπποκράτους(2), ὅσπερ τὴν ἀποστολὴν ἐκώλυσαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὸ ὁποῖον διεσώθη μέχρις ἡμῶν χάρις εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Πλούταρχον; « Τὰ » πάντα ἔχουσι καλῶς· ὁ Μίνδαρος ἐσώθη. Οἱ » ἡμέτεροι στρατοὶ λιμώττουσιν. Οὐδαμῶθεν οὐ » δεμίαν ἔχομεν ἐπικουρίαν. Τί δεῖ ἡμῖν πρᾶ » ξαι; » Δυνάμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὡσαύτως ὡς γνησίαν καὶ ἀκριβῆ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν τοῦ ἔγγράφου, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Νικίου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀπαντῶσαν ἐν τῷ Θουκυδίδῃ. Ἀλλὰ τὸ κλλιπέες καὶ μεμετρημένον τοῦ λόγου προδίδουσιν, ὡς καὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὑπελήφθη, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐστὶν ἔργον τοῦ Θουκυδίδου. Ἄλλως τε ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης πολλαὶ πλασταὶ ἐκυκλοφόρουν ἀναμφιβόλως ἐπιστολαὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς ὄλονεν ἠύξανε, χάρις εἰς τὸν ἐφευρετικὸν νοῦν τῶν σοφιστῶν, χάρις εἰς τὴν συνήθειαν ἣτις ἐν ταῖς Σχολαῖς αὐτῶν ἐπεκράτει, τοῦ γυμνάζειν δηλονότι τοὺς νέους εἰς τὴν ἐπιστολογραφίαν, ὑποτιθέν-

(1) Ὁ Θεόπομπος ἦτο διάσημος ἱστοριογράφος Χῖος μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους, ἀκμάσας ἐπὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ συγγράψας ἱστορίαν εἰς 58 βιβλία, ὧν ἀποσπάσματα μόνον διεσώθησαν.

(2) Ἀρχηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν ἐν Χαλκηδόνι.

τας ὅτι ἀπευθύνονται πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ ἐνδόξους ἄνδρας τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ἡρόδοτος ποιούμενος λόγον περὶ τῆς ψευδοῦς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἀμάσιος βασιλέως τῆς Αἰγύπτου μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ τυράννου τῆς νήσου Σάμου Πολυκράτους, ἡ ὑπό τινος τῶν πλαστῶν τούτων ἐπιστολῶν ἐξηπατήθη ἢ ἀπεφάσισε, χάρις τῶν ἀναγνώστων αὐτοῦ, ὅπως συντάξῃ τὰς ἐπιστολάς ταύτας, ἰδέαν μόνον περὶ αὐτῶν ἔχων ἕκ τινος παραδόσεως τοῦ λαοῦ. Πολλὰ ὡσαύτως παρόμοια ἔγγραφα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον πλαστὰ ἐκυκλοφόρου φέροντα τὰ ὀνόματα τοῦ Σόλωνος, τοῦ Ἰπποκράτους, τοῦ Ἡρακλείδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους. Διεσώθη δὲ μέχρις ἡμῶν ἀρκούντως μέγας ἀριθμὸς τοιούτων ἐπιστολῶν, αἵτινες ἀξίαι μὲν εἰσι μελέτης, ἀλλ' ὅμως δὲν φέρουσιν ἱκανὰ ἐχέγγυα τῆς γνησιότητος αὐτῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ ὅμως, αἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐσχάτως εὔρον σπουδαῖον καὶ δεινὸν ὑπέρμαχον, τὸν σφεδρῶν ρῶσσον Κ. δὲ-Κοβτόρτζα, ὅστις τρανῶς κατέδειξε τὴν κρυφότητα καὶ ἐπιπολαιότητα τοῦ Μπέντλνυ ἐν ταῖς προσβολαῖς αὐτοῦ κατὰ τοῦ ὑποτιθεμένου πλαστογράφου. Ὁ δ' ἔχειται ὡς ἀληθείας ἐστὶν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν, ἣν περιγράφει ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης, ἡ ἀλληλογραφία ἦν λίαν περιορισμένη, ὡς ὀραπνηρὰ καὶ ἤμιστα ἀσφαλῆς ἐλλείψει τῶν πρὸς συγκοινωνίαν μέσων.

Ὡς δὲ ὀλίγοι ἔγραφον ἐπιστολάς καὶ ἐκράτουν ἀλληλογραφίαν ἕνεκα τῶν ἀπαιτουμένων ἐξόδων, οὕτω καὶ ὀλίγοι τῶν ρητόρων ἔγραφον τοὺς λόγους οὗς ἀπήγγελλον, ὡς περὶ τούτου μαρτυρεῖ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαῖδρῳ(3). Ἐναπελείπετο δὲ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς ἡ φροντίς ὅπως πλάττωσιν αὐτοὺς κατὰ τὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον ἀνακριθεῖς καὶ πολλακίς ψευδεῖς πληροφορίας καὶ ἀναμνήσεις αὐτῶν. Ἐν τοῖς πρώτοις ὁ Περικλῆς, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρός, ἀποθανὼν δὲν ἀφῆκεν ἕτερα χειρόγραφα ἐκτὸς τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων προτεινομένων βουλευμάτων. Ἐκ τῶν πολυτίμων δὲ τού-

των ὑποδειγμάτων τοῦ πεζοῦ πολιτικοῦ λόγου οὐδὲ μία γραμμὴ μέχρις ἡμῶν διεσώθη μετὰ τοῦ μαρμάρου ἐφ' οὗ τότε ἐχάρασσαν αὐτὰ, ὡς τοσαῦτα ἕτερα ἔγγραφα διεσώθησαν οὐχὶ μεγάλης σπουδαιότητος καὶ ἐπάξια τῆς τύχης αὐτῶν, ἅτινα νῦν ἀναγιγνώσκωμεν. Ὅποια ἄρα γέθη ἢ ἡ χαρὰ πάντων τῶν ἱστορικῶν ἐάν ποτε ἀνακαλυφθῇ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν Ἀθηναίων βουλευμάτων τι φέρον τὸν ἐπίσημον τύπον: «Περικλῆς ὁ ποιητὴς τοῦ βουλευματος» λέξιν πρὸς λέξιν: Ὁ Περικλῆς εἶπεν. Ἄς τρέφωμεν ἐν τούτοις τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀνακαλυφθῶσι ποτε τοιοῦτοι θησαυροί.

Οἱ νόμοι, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζομεν τοῦτο περὶ τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος, ἦσαν κεχαραγμένοι ἀπ' ἀρχῆς ἐπὶ τινος στερεᾶς ὕλης, ἱκανῆς πρὸς ἀσφαλῆ διατήρησιν τοῦ κειμένου. Ἄλλ' ὅμως τοῦτο δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς πάσης ἀμφιβολίας καὶ περὶ διαφόρων ἄλλων κειμένων, ὡς τῶν προεισαγωγῶν τῶν νόμων τοῦ Ζαλευκοῦ(1) καὶ τοῦ Χαρῶνδα(2) ἅς περ ἀναφέρει ὁ Στοβαῖος ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ. Αἱ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν ἀττικῶν ρητόρων καὶ ἐν τῷ Πλούταρχῳ ἀπαντῶσαι συνόψεις τῆς τοῦ Σόλωνος νομοθεσίας φαίνονται ἡμῖν μᾶλλον γνήσιαι καὶ αὐθεντικαί. Ὁ Πλούταρχος μάλιστα εἶχεν ἰδεῖ ἐν τῷ Πρυτανείῳ τῶν Ἀθηναίων λείψανά τινα τῶν κύρσεων, αἵτινες ἦσαν πυραμιδοσειδεῖς ξύλινοι στῆλαι, ἐφ' ὧν, περιστρεφομένων περὶ τινα ἄξονα, ἦσαν γεγραμμένοι οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος οἵτινες ἀκολούθως ἀντεγράφησαν μετὰ τινος ὀρθογραφίας συμφώνου πρὸς τὰς νέας γραμ-

(1) Ὁ Ζάλευκος ἦτο περίφημος νομοθέτης καὶ ἠθικὸς φιλόσοφος ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ Κατάνης ὀρμώμενος, γεννηθεὶς τὸ 660 π. Χ.

(2) Ὁ δὲ Χαρῶνδας καὶ αὐτὸς ἦν περίφημος νομοθέτης καὶ φιλόσοφος τῶν ἐν Σικελίᾳ Λοκρῶν, γεννηθεὶς περὶ τὸ 550 π. Χ. οὗ τῆς νομοθεσίας μόνον ἡ προεισαγωγὴ σώζεται. Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὸν οἱ μοιχοὶ διὰ τυφλώσεως ἐκολάζοντο, ἐμελλε δ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ μοιχεῖα φωραθεὶς παθεῖν τοῦτο, ὁ πατὴρ συνεμερίσατο τῷ υἱῷ τὴν ποινὴν, ἕκατέρου τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν τυφλωθέντος.

(3) Ἴδε Πλάτ., Φαῖδρον Κ. 30. σ. 257.

ματικὰς γνώσεις τῶν Ἀττικῶν (1). Οἱ νόμοι καὶ αὐτοῦ τοῦ Δράκοντος, οἵτινες προηγήθησαν τῶν τοῦ Σόλωνος καὶ ὧν ἄρθρα τινὰ οὐδόλως κατηργήθησαν, καὶ κατὰ τὸν Δ'. εἰσέτι πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἀντεγράφοντο ἐπισήμως, τοῦθ' ὅπερ δῆλον γίγνεται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς πρὸ τινων ἐτῶν ἀνακαλυφθείσης ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ 403, π. χ. μετὰ τὴν καθάρσιν τῶν τριάκοντα τυράννων καὶ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς δημοκρατίας, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν ὅπως ἀνθεωρηθῶσι μετ' αὐστηρότητος καὶ ἀντιγραφῶσι μετ' ἀκριβείας ἅπαντα τὰ παλαιὰ αὐτῶν νομοθετικὰ ἔγγραφα. Οὐχ ἤττον ὅμως ἡ ἐργασία αὕτη δὲν ἐξετελέσθη μετὰ πιστότητος καὶ ἀκριβείας. Πρὸς τοῦτο ἀπόδειξιν ἔχομεν τὸν λόγον τοῦ Λυσίου κατὰ τοῦ Νικομάχου ἐν ᾧ συνάμα πληροφορούμεθα ὅτι μεγίστη ἐπ' αὐτοῦ ἐπίβλεψις ὑπῆρχε, δυσπιστούντων πάντων αὐτῷ, καὶ ὅτι τὰ ἀρχεῖα τοῦ Μητρώου, ναοῦ τῆς θεᾶς Κυβέλης ὡς θεᾶς ἀπάντων τῶν θεῶν λατρευμένης, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἀκροπόλεως δὲν παρεδεδόχοντο ἄνευ ἐξελέγξεως τὰ κείμενα ταῦτα, ἅτινα ἀντεγράφοντο ἐπὶ μαρμάρου. Οἱ ἱστορικοὶ λαμπρὸν εἶχον ἐνταῦθα σπουδαίας πηγᾶς, ἐξ ὧν ἠδύναντο νὰ ἀρυσθῶσι πολλὰς πληροφορίας. Ἄπορον δ' ἡμῖν τυγχάνει, πῶς ὁ Ξενοφῶν, ἡ ἑσσυγραφεὺς, ὅστις καὶ ἦ οὗτος, τῆς συνοπτικῆς πραγματείας περὶ τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἀθηνῶν, οὐκ ἐχρήσατο αὐταῖς κατὰ τρόπον τινὰ εὐρύτερον. Ἐστέρησαν ἡμᾶς πολλῶν σπουδαίων πληροφοριῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ὥραιας ταύτης περιόδου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ πολλὰ νῦν παρέχει ἡμῖν πράγματα ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἱστορίας τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν.

Οὐχ ἤττον συμβάλλονται εἰς τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν καὶ τινὰ ψηφίσματα πρὸς ἐφαρμογὴν νόμων καὶ κανονισμῶν ἐκδοθέντα, καὶ ἔγγραφα διαφόρων δικῶν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν τούτων προκληθέντα. Ἐκ τῶν ἔγγραφων δὲ τούτων διδασκόμεθα ὅτι αἱ τῷ δημοσίῳ ἀφορῶσαι δίκαι διήρχουν πλείω τοῦ αἰῶ-

νος, ὡς ἡ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιάραος (1) ἐν Ὠρωπῷ ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ὡς ἡ περὶ τῆς Ἐριδος τῆς μεταξὺ Σάμου καὶ Πριήνης ἀναφυσίσης περὶ καθορισμοῦ τῶν μεθορίων αὐτῶν. Τεμάχια δὲ μόνον σώζονται ἐκ τῶν πολυτίμων τούτων ἔγγραφων, ἅπερ μεθ' ἑλπίδος ὑπεβοήθουν ἡμᾶς πρὸς γνῶσιν τοῦ δημοσίου δικαίου πρὸ ἀρχαίους (2).

(ἀκολουθεῖ).

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ

Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ.

(*Ἴδε τεῦχος ΚΑ'. σελ. 682).

Ἴδου ἡμεῖς εἰς Καμέννοϊ - Ὀτρόφ. Ἡ νῆτος αὕτη, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μεγάλου-δουκὸς Μιχαήλ, εἶναι ἰδίως κεκλυμένη ὑπὸ ἐξοχῶν τερπνοτάτων. Οὐδέποτε εἶδέ τις τοσαύτην ἀνθέων θαψίλειαν, καὶ μάλιστα ἀνθέων ἐσωτικῶν. Αἱ Χλωρίδες ὅλων τῶν κλιμάτων φαίνονται συρρέουσαι εἰς ταῦτα τὰ μέρη, ὡς διὰ νὰ συντρέξωσι εἰς τὸν μαγικὸν αὐτῶν καλλυπισμὸν.

Θὰ διαβῶμεν χωρὶς νὰ σταθῶμεν ἐνώπιον ὁλίων τούτων τῶν τόσῳ ποικίλης ἀρχιτεκτονικῆς οἰκοδομημάτων, ἐνθα τὸ τουρκικὸν κιάσκιον, ὁ

Ὁ Ἀμφιάραος ἦν μάντις ὀνομαστὸς παρ' Ἑλλήσιν ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων κατὰ τὰ Θηβαϊκὰ, φήμη αἰδίῳ δικαιοσύνης ὑπὸ τῆς μούσης τοῦ Σοφοκλέους ἐστεμμένος, ἄσκαντος περὶ αὐτοῦ ἐκεῖνα:

Οὐ γὰρ δοκεῖν εἶναι δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θίλει,
Βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

(2) Περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ὠρωποῦ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἰπερίδου ὑπὲρ Εὐξενίπου, ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ δ'. ἔτος τῆς 114 Ὀλυμπ. καὶ εἰς τὸν Πλούταρχον εἰς τὸν βίον τοῦ Δημοσθένους. Περὶ δὲ τῆς μεταξὺ Σάμου καὶ Πριήνης ἐγερθείσης ἐριδος, εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Ἐγγερ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων, ὅπου ὁ Συγγρ. σημειοῖ τὰ διάφορα χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, οἵτινες πραγματεύονται περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

(1) Ἴδε βίον Σόλωνος ἐν Πλουτάρχῳ.

Γοθικός θόλος, τὸ ἀέτωμα τὸ Ἑλληνικὸν τὸ Ἰταλικὸν ἄνδρον συγγέονται εἰς τὴν σκιάν δένδρστοιχιῶν καὶ κήπων. Οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ Γελακυῖνη, ἡ νῆσος τῆς αὐτοκρατορίσσης θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ παρέλθωμεν. Διαβαίνομεν πρὸ τοῦ κοσμοῦντος αὐτὴν πολυτελοῦς μεγάρου, καὶ περιελθόντες διὰ τοῦ θαυμαστοῦ αὐτῆς παραδείσου, ὅστις ἐκτείνεται μέχρι τοῦ στομίου τοῦ κόλπου,

θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν νῆσον τῆς Κρεστόφκης, τὴν μεγαλητέραν πασῶν, καὶ ἰδιοκτησίαν τῶν πριγγίπων Βελο σέβσκι. Ἐνταῦθα εἶναι τὸ προσφιλὲς τοῖς Γερμανοῖς τεχνίταις καὶ τοῖς Ρώσσοις ἐμπόροις συνεντευκτήριον. Οἱ πρῶτοι πλημμυροῦν τὰ ξενοδοχεῖα, ἐσθίοντες, καπνίζοντες, πίνοντες εἰς τὸν ἤχον θορυβῶδους στρατιωτικῆς μουσικῆς, οἱ ἕτεροι στρώνονται μετ' ἀφελείας ἐ-

Ἡ Αὐτοκράτειρα **Ἐ**πισκεπτομένη τοὺς **Χ**ωρικούς.

πὶ τῆς γλόχης τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ, ἡ ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήτου. Ἡ οἰκογένεια ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῆς γλόχης· τὸ κἀνιστρον τῶν προμηθειῶν ἀνοίγεται, καὶ παρασκευάζεται τὸ τέϊ τὸ ὑπεραγαπώμενον τοῦτο παρὰ τῶν Ρώσσιων ποτόν. Κατὰ τινὰς τοῦ θερούς ἡμέρας οἱ ἐν τῷ τόπῳ ἐγκατεστημένοι Τάταροι ἐρχονται νὰ πανηγυρίσωσιν, ὑπὸ τὰ ἐξ ἑλατῶν δάση τοῦ ἀρκτικοῦ μέρους, μίαν τῶν ἐορτῶν των, καὶ τότε βλέπει τις σκηνὰς ἐγειγερμένας ἐπὶ τῆς πεδιάδος, πυρὰ ἀνημμένα ἐπὶ τῶν προχωμάτων τοῦ

πορθμοῦ, ἀκούει ἀσμάτων ἀγνώστων καὶ θεᾶται ἐνίοτε ἀλλοχότους χορούς.

Ἐκεῖθεν τῶν νήτων τούτων, ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ Νέβα, πρὸς ἄρκτον, μικρὰ χωρία δίδουσι τὴν ζωὴν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἀγροτικῶν τούτων διαμονῶν δύνανται ν' ἀπολαύωσι κατὰ πάντα ἰούλιον μήνα, ἐορτῆς τινος πατροπαράδοτου τῆς συγκομιδῆς τοῦ χόρτου, λέγομεν.

Πολλὰ ἑκατοντάδες θεριστῶν καὶ θεριστριῶν, συρρευσάντων ἀπὸ τὰ πλησίον χωρία, διασκορ-

πίζονται εἰς τὰς εὐρείας πεδιάδας. Ἡ ἐργασία ἄρχεται ἀπὸ πρωΐας μετὰ πλείστης ὄσης τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς προθυμίας ἐν ἤχῳ ἀσμάτων· ἐπελθούσης τῆς ἑσπέρας, ἄνδρες καὶ γυναῖκες συναθροίζονται ἐπὶ τῷ αὐτῷ διὰ τὸ κοινὸν δεῖπνον, μεθ' ὃ δύο ἢ τρεῖς τῶν πρώτων λαμβάνουσι τὴν βαλάικαν, εἶδος Ρωσικῆς κιθάρας ταταρικῆς καταγωγῆς ἐνῶ νεῆνις τις καὶ εὐτραφῆς νεανίας, μετὰ τὸν βραχὺν αὐτοῦ χιτῶνα ὑπερηφάνως ἐσφιγμένον περὶ τὴν ὄσφυν, ρίπτονται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σχηματισθέντος εὐρέως κύκλου. Ἀρχίζουσι ἔπειτα νὰ χορεύωσι τὸν ἐθνικὸν ἐκεῖνον χορὸν, ἐντελῆ ἰδέαν τοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἐλάμβανέ τις, ἂν περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ εἰπῆ μόνον ὅτι εἶναι πρωτότυπος καὶ χαρίεις. Ὁ Ρωσικὸς χορὸς εἶναι συγχρόνως μικρὸν δράμα, παρ' ὃ τὰ σχήματα, αἱ κινήσεις, ἡ μιμικὴ τοῦ σώματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἂν ἦναι συγκεχωρημένον νὰ ἐκφρασθῶμεν οὕτως, ἀποτελοῦσι σκηναί, ἐν αἷς τὸ πάθος, ἡ μῆνις, ἡ μεταμέλεια, ἡ περιφρόνησις, ἡ παράκλησις, ἡ διαλαγὴ ἐκφράζονται ἀλλήλοδιαδόχως διὰ τοῦ ἤχου τοῦ ὄργάνου, οὗ ἡ μελωδία, καὶ τοῖ μονότονος, συμφωνεῖ θαυμασίως μετὰ τὰς διαφορὰς κινήσεις καὶ στάσεις τῶν χορευτῶν. Οἱ δύο χορευταί, ὑπὸ κοινοῦ αἰσθημάτων ἐρχόμενοι κατ' ἀρχάς, χορεύουσι μειδιῶντες φερὸν πρὸς ἀλλήλους· αἴφνης ἀστραπὴ ὀργῆς ἀναφαίνεται εἰς τὸ βλέμμα τῆς χορευτρίας, ἣτις φεύγει διωκομένη ὑπὸ τοῦ συγχορευτοῦ, ὅστις ἵσταται αἰφνηδίως καὶ τρέπεται νῦν εἰς φυγὴν, ὡς αἰσχυρθεὶς διὰ τὴν ἀδυναμίαν του. Τότε δὴ ἄρχεται ἡ σκηνὴ τῆς μῆνιδος· ἡ μεταμέλεια διαδέχεται μετ' ὀλίγον αὐτήν· οἱ δύο χορευταί πλησιάζουσιν, ἀλλὰ μειδιάμα κακῶς ἐκληφθὲν καὶ ἐξηγηθὲν ἀμφιβόλως, τοὺς διαχωρίζει ἐκ νέου. Ἐνταῦθα ἡ χορεύτρια σαρκασμοὺς ἐκφράζουσα, θεωρεῖ τὸν συγχορευτὴν της, καὶ τὸν ἀπελπίζει διὰ σημείου ἐσχάτης περιφρονητικῆς. Ἐκεῖνος τότε τὴν παρακολουθεῖ κατὰ πόδας καὶ μετὰ τὴν ἐκφρασίαν τῆς παρακλήσεως καὶ τῆς μεταμελείας· ἐγγύς ἐστὶν ἡ τελεία συνδιαλλαγὴ. Ἡ κιθάρα ἐπισπεύδει τὰ ἄσματά της, τὰ βήματα τῶν χορευτῶν καθίστανται ραγδαίωτερα, ὁ νεανίας μας κάμνει ἀσκήσεις καὶ θαύματα χορογραφικά. Ἐπὶ τέλους ἡ συμφιλίωσις λαμβάνει

χώραν, καὶ τὸ ζεῦγος, ἀποστάζων ἰδρωτὸς, ἀποκεκμηκῶς ἐκ τοῦ κόπου, ἐπανέρχεται εἰς τὸν κύκλον ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειροκροτήσεων τῶν θεατῶν, ὑποχωροῦν εἰς νέους χορευτάς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οὗτοι ἐπαναλαμβάνουσιν ἀκριβῶς τὰ αὐτὰ κινήματα καὶ σχήματα· ἡ νεῆνις ἐφοδιάζεται διὰ σαλίου, καὶ, διαχειρίζουσα μετ' ἐπιδεξιότητος τὸ ὕφασμα τοῦτο, μεταχειρίζεται αὐτὸ ὅπως παροξύνῃ τὸν συγχορευτὴν της διὰ κινήσεων χαριεστάτων.

Ἐπάρχει τι ἐν τῷ χορῷ τούτῳ ἐνεργητικὸν καὶ χαῦνον συγχρόνως, δίδον εἰς αὐτὸν χαρὰν τῆρα ἀλλοκότου πρωτοτυπίας.

Ἐνῶ δὲ ἡ κιθάρα συνοδεύει τὰ βήματα τῶν χορευτῶν, χοροὶ φωνητικοὶ συγκροτοῦνται, ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν τοῦ ὄργάνου, καὶ δὲν βραδύνουν μάλιστα νὰ καταπνίξουν τοὺς ἤχους αὐτοῦ. Οἱ χορευταί, παροξυνόμενοι ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας ταύτης τῶν ἀνθρωπίνων φωνῶν, ζωογονοῦνται, κυριεύονται ἀπὸ πάθος, καὶ προκαλοῦσιν ἐπευρημίσεις φρενητικάς. Τρίτον ζεῦγος διαδέχεται τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις οὗ ἡ ὥρα παρέλθῃ.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη, φωτιζομένη ὑπὸ παραδόξου καὶ γλυκέως βορείου τοῦ θέρου λυκόφωτος, ἐπαναλαμβάνεται καθ' ἐκάστην ἑσπέραν, μέχρις οὗ ἡ συγκομιδὴ τοῦ χόρτου περαιωθῆ καὶ συναθροισθῆ εἰς τὰ παραπήγματα τὰ μεγάλα.

Οἱ Ρῶσσοι ἀγαποῦν τὰς ἐορτάς. Οὐδεμία συγκομιδὴ δὲν ὑπάρχει χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ἐδικὴν της. Οὕτω, τὸ χόρτον οἱ θερισμοί, τὰ μῆλα, εἶναι τοσαῦτα εὐκαιρία ἀγροτικῶν πανηγύρεων. Τὸ φυσικώτερον καὶ θελκτικώτερον παρὰ ἡ διὰ τῶν ἀφελῶν καὶ ἀθῶν τούτων διασκεδάσεων ἀναγνώρισις τῆς ἀγαθότητος τῆς Θεῆς Προνοίας καὶ τῆς γονιμότητος τῆς φύσεως!

Τὸ καλοκαίριον εἶναι παροδικὸν εἰς Πετρούπολιν καὶ παρέρχεται ταχύτερον ἢ ἄλλοθι. Ἄμα φθάσαντος τοῦ αὐγούστου, ὁ ἥλιος περικαλύπτεται ἀπὸ νέφη, αἱ αὖραι ψυχραίνονται, τὸ λυκαυγὲς τὸ γλυκὺ τῶν θερινῶν νυκτῶν φεύγει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὅπως ὑποχωρήσῃ εἰς τοὺς ζόφους. Αἱ νῆσοι ἐρημοῦνται ὀλίγον κατ' ὀλίγον· ἀκολουθῶς, κατὰ πρῶτον μὲν αἱ μικραὶ οἰκίαι τῶν χω-

ρίων, ἔπειτα δὲ αἱ μεγάλαι· καὶ, πρὶν τοῦ ὀκτωβρίου μηνός, ἐξαιρέσει εὐαριθμῶν τινῶν, ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῶν ἀγρῶν ζητοῦσιν ἄτυλον κατὰ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν παγετῶν εἰς τὰς ἐν τῇ πόλει στερεὰς καὶ θερμὰς αὐτῶν οἰκίας.

Τοιαύτη ὑπάρχει, ἐν συνόψει, ἡ ἀκριβής θεὰ τῆς Πετροπόλεως εἰς τὸ διάστημα τοῦ θέρους.

Ἐνώπιον τοῦ ἐν ὦρα θέρους ἐπισκεπτομένου τὴν νέαν τῶν Τζάρων καθέδραν ἡ ὠραία καὶ χαρίεσσα αὕτη μητρόπολις ἀποβάλλει, ἂν ὄχι τὴν ποικιλωτέραν αὐτῆς θεάν τοῦλάχιστον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς τὰ μᾶλλον εἰκονικὰ καὶ πρωτότυπα. Ἀληθῶς δὲ τὸ ὅλον τοῦτο τὸ περικαλλές καὶ ἀγαστὸν βασιλίδος ὀχυρωματικῆς, ὡς εἰπεῖν, διὰ μαγικῆς τινος ράβδου, δύναται μὲν βεβαίως νὰ συναρπάσῃ τὴν φαντασίαν καὶ νὰ δεσμεύσῃ τὸ βλέμμα, ἀλλ' ὁμως, ἐνῶ θαυμάζεις αὐτὴν, πολλοῦ ἀπέχει τοῦ ν' ἀνακαλύψῃς ἐν αὐτῇ τὸ πρωτότυπον τοῦ μοσχοβιτικοῦ χαρακτήρος τὸ ὁποῖον ἀσμένως ἠθέλεις εὑρεῖς ζητήσας, ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐν ρωσικῇ τινι μητροπόλει. Ἀλλ' ὑπομονή! Ἰδοὺ ἐπέρχεται ὁ χειμῶν· θέλει ἐξαλείψῃ αὐτὸς, μετ' ὀλίγον, εἴτι πλεονάζον εὐρωπαϊκὸν ἐνυπάρχει τῇ τοῦ Μεγάλου Πέτρου καθέδρα καὶ θέλει ἐπιθέσει ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐξόχως ἐθνικὴν ἐκείνην σφραγίδα, τὴν ὁποῖαν ἡ δύνατο τότε νὰ διαμφισβητήσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν Μόσχαν.

Πλήρης εἶναι ἡ μεταβολή. Ἡ φαιδρά καὶ χαρμόσυνη πόλις, ἡ τόσον προσφάτως ἀναβλαστήσασα ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ θαθυκόλπου αὐτῆς ποταμοῦ, μετετρέπη ἤδη εἰς πόλιν ἀρκτῶν ψυχρὰν, ὠχρὰν καὶ σιωπηλὴν. Παγετώδης ἤδη μανδύας τὴν περικαλύπτει· ὁ ποταμὸς τῆς κατέστι στερεὸς, καὶ δὲν παρουσιάζει πλέον ἢ χέρσον τινὰ πεπηγμένην, ἀροτριωμένην ἐνθεν κακειθεν ὑπὸ ταχέων ἐλκύνων, τινὰ τῶν ὁποίων ἐκ Λαπωνίας ἐλθόντα, ἐσύρθησαν διὰ ταρανδῶν ἐλαφροπόδων.

Συχνάκις οὐρανὸς μολύβδινος καὶ ἀμαυρὸς βαρύνεται ἐπὶ τῆς πόλεως τῆς ἀφώνου· ἐνίοτε ὁ ἥλιος ἀπαυγάζει μὲν ὡς κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς θερινὰς, ἀλλ' αἱ ἀκτῖνες του ὑπὸ τῆς πυκνώσε-

ως τοῦ ἀέρος ἀποσυντιθέμεναι καὶ ἀμβλυνόμεναι, διαθλῶνται ἐπὶ τῶν ἐπιχρῶσων κωδωνοστασίων καὶ θόλων τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα βλέπεις ἀναδίδοντα ἐν τῷ αἰθέρι λάμψιν ἐρυθρῶδη καὶ ἀπαίσιον, ὡς αἱ σφαῖραι ἐκεῖναι αἱ ἀναπτόμεναι εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πύργων αἴτινες ἀναγγέλλουσι ἐν ὦρα νυκτὸς εἰς τοὺς περοθησμένους κατοίκους ὅτι ἐξερράγη που τῆς πόλεως πυρκαϊά (1).

Ἡ ἀποσκληρυνθεῖσα χιὼν ἀντέχει εἰς τοὺς τροχούς τῶν ἀμαξῶν αἴτινες προξενοῦσι κρότον μετὰλλινον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ διαπεραστικόν. Ἀλλαγοῦ ἢ πυκνότης τῆς κατασβύνει, εἰς τὰς ὁδοὺς, τὸν κρότον τῶν ἐλκύνων, τὰ ὁποῖα ὀλισθαίνουσι διερχόμενα ὡς διὰ μαγείας. Οἱ πεζοὶ περιτετυλιγμένοι εἰς μηλωτὰς παχείας διαβαίνουν ἀψόφως καὶ σπεύδοντες ὅλοι. Οὔτε πωλητὰς τῶν ὀδῶν βλέπεις πλέον, ὡς κατὰ τὸ θέρος, περιάγοντας τὰ ἐμπορεύματά των καὶ ψάλλοντες αὐτὰ μετὰ πάσης δυνάμεως, οὔτε κἂν κύνας, οὐδὲν ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐξ ὧν διαταράττουσι τὴν σιγὴν τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης, τὴν ὁποῖαν θαρρεῖ τις ἴσως κοιμωμένην ὡς πόλιν τινὰ τῆς ἀραβικῆς μυθολογίας, ἂν ἔλειπεν ἡ κίνησις ἣτις συγκεντροῦται ἐν αὐτῇ καὶ ἣτις ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι τῆς ἡμέρας (2) καθίσταται δραστηριωτάτη. Εἰς τινὰς μὲν ὁδοὺς, εἰς τὴν ὁδὸν π.χ. τοῦ Κύσκου, συγκεντροῦται ἡ κίνησις ἡ ἀριστοκρατικὴ· εἰς ἄλλας δὲ, ὡς εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Σενόϊ καὶ τὰς παρακειμένας ὁδοὺς ἡ κίνησις ἡ δημώδης.

Ἡ ἀποψις τοῦ Νεύσκη, ὁδὸς ἀπέραντος, πλατεῖα ἔχουσα πεζοδρόμια ἐκατέρωθεν, καλύπτεται ὑπὸ μικρῶν ἐξαγώνων ξύλων καθέτως τεθειμένων, φαίνεται ὡς δάπεδον πάντοτε ἐντελῶς ἠνωμένον. Ἀλλὰ κατὰ ταύτην τὴν ὦραν τὸ δάπεδον τοῦτο καλύπτεται ὑπὸ παχέως στρώματος

(1) Καθ' ὅλας τὰς συνοικίας τῆς Πετροπόλεως ὅπου ὑπάρχει ἀστυνομικὸν τμήμα ἐγείρεται ἀνὰ εἰς πύργος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποῖου σφαῖραι πυρὸς ἀναγγέλλουσι τὰς ἐν καιρῷ νυκτὸς πυρκαϊάς.

(2) Γνωστὸν ἐκ τῆς Γεωγραφίας ὅτι ἐν Πετροπόλει κατὰ μῆνα δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον ἡ ἡμέρα δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν 5 ἢ 6 ὥρῶν.

χιόνος, ἐφ' οὗ διαβαίνουν ἀκαταπαύστως τὰ κομψότερα ὄχηματα. Ἡ ὁδὸς δ' αὕτη, λήγουσα εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Ναυαρχείου, διατέμνεται ὑπὸ τριῶν διωρύγων συγκεντρικῶν, δηλ. τῆς Μοΐκης, τῆς Αἰκατερίνης καὶ τῆς Φοντάγης. Ὁ δημόσιος περίπατος κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τῶν διορύγων τούτων, τὰς πλευρὰς τῶν ὁποίων συνάπτουσι γέφυραι πλατεῖαι ἐκ γρανίτου καὶ σιδήρου, κατειργασμέναι μετ' ἐπιτηδειότητος καὶ τόλμης. Ἡ δὲ τελευταία, τὴν ὁποίαν ἀποκαλοῦσι γέφυραν τοῦ Ἀντιχόφ, γειτνιάζουσα τὸ ὁμώνυμον ἀνάκτορον κοσμεῖται ὑπὸ τεσσάρων ὀρειχαλκίνων ἵππων, ἔργου θαυμαστοῦ τοῦ βερόνου Κλωτίου. Οἱ ἵπποι οὗτοι φαίνονται σκιρτῶντες ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν βάσεως, αἱ λεπταὶ καὶ νευρώδεις κνήμαι τῶν κάμπτονται, οἱ πόδες τῶν οἱ ἐμπρόσθιοι κτυποῦν τὸν ἕρπα, καὶ οἱ πλατεῖς ρώθωνές τῶν θαρρεῖς ὅτι καπνίζουσιν.

Ἡ γέφυρα αὕτη εἶναι τέρμα τοῦ ἀριστοκρατικοῦ περιπάτου. Καὶ ἐξακολουθεῖ μὲν ἀναμφισβητικῶς ἡ ὁδὸς οὕσα πλατεῖα καὶ κεκοσμημένη ἐκτερωθεν ὑπὸ λαμπρῶν καὶ πολυτελῶν οἰκῶν, ἀλλὰ μετὰ μικρῶν ἀποβάλλει τὸν χαρακτῆρα τῆς καὶ ἀναλαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τῶν συνοικιῶν τοῦ ὄχλου ὅστις εἶναι ἐκεῖ συγκεντρωμένος.

Ἡ ὁδὸς αὕτη δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὁδὸς τῆς Ἀνεξιθρησκείας, διότι, ἐξαίρεσει τοῦ Ἀγγλικοῦ παρεκκλησίου, παριέχει τὰς ἐκκλησίας ὅλων τῶν χριστιανικῶν δογμάτων. Τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἀναβαίνων, ἐκεῖθεν τῆς γεφύρας τοῦ Ἀντιχόφ, ἀπαντᾷς τέμενος ὀθωμανικόν.

Πρέπει νὰ ἴδῃς τὴν ἄποψιν τοῦ Νεύσκυ, ὡραίαν τινὰ πρωΐαν χειμῶνος, ὅτε αἴθριος εἶναι ὁ οὐρανός, ξηρός ὁ ἀήρ καὶ ἀπαυγάζων ὁ πάγος· ἐπὶ τοῦ βορείου πεζοδρομείου, καθαρισμένου, πλυμένου, κεκαλυμμένου ὑπὸ ἄμμου· συνθλίβεται πλῆθος πυκνὸν κομψῶν περιπατητικῶν, καὶ βλέπεις ὡραίας γυναῖκας πλούσια φερούσας ἐνδύματα χρωμάτων ζωηρῶν καὶ ποικίλων. Μηλωταὶ σίμωρος καὶ κυανῆς ἀλωπεκῆς κρύπτονται ὑπὸ ὑφάσματα πολύτιμα. Τὸ βελοῦδον, τὸ ὀλοσηρικόν, τὸ κασημήριον τῶν Ἰνδιῶν κυματίζει καὶ σαρόνει τὴν λεπτὴν τοῦ ἐδάφους ἄμμον. Οἱ

πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν εἰσὶ στρατιωτικοί· δίδουν τὸν βραχίονα εἰς τὰς γυναῖκας, ἢ βαδίζουσιν ὁμοῦ μὲ βῆμα βραχὺ καὶ στρατιωτικόν. Οἱ ὑπερέται λαμπρὰς καὶ περιχρῦσους οἰκοσήμους φέροντες στολὰς ἔπονται τῶν κυρίων τῶν ὧν βασιτάζουσι τὰς μηλωτάς, ἐνῶ τὰ ὄχηματα ἢ τὰ ἔλκυθρα ἀκολουθοῦσι βραδέως, ἢ περιμένουσιν εἰς ὀρισθὲν τι μέρος.

Τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ζωογονημένον. Πολυτελεῖ καὶ ἐκεῖ ὄχηματα, ὑπὸ τεσσάρων ἵππων συρόμενα, θραύουσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κρυσταλλώδους πάγου ὑπὸ τοῦς βαρεῖς αὐτῶν τροχοῦς, καὶ πτερόεντα διασταυροῦνται. Οἱ ἀμαξηλάται, γενεῖται καὶ φέροντες ἐσθῆτας ἐξ ἐριούχου σφιγγομένας κατὰ τὴν ὀσφῶν διὰ ζώνης μετξίνης ἢ χρυτῆς καὶ καλύπτοντες τὴν κεφαλὴν διὰ πέλων ταταρικῶν, περιστρεφόμενων ὑπὸ λευκοῦκτίδος, διοικοῦν τοὺς ἵππους τῶν μετ' εὐταθείας καὶ ὀδηγοῦν τὸ ὄχημα μετ' ἄκρας ἐπιτηδειότητος. Νέος δὲ τις ἀμαξεὺς, ἐνδεδυμένος ὡς αὐτοί, παιδίον δεκαετὸς ἢ δωδεκαετὸς, ἀναβαίνει ἐνα τῶν πρώτων ἵππων, ἡ δὲ ἐσθῆς του πτυσσομένη περὶ τὰς κνήμας, ὁμοιάζει περισκελίδα Τουρκικὴν.

Ἡ ἄποψις τοῦ Νεύσκυ εἶναι τὸ καταλληλότερον σκοπευτήριον, ὅθεν δύναται τις νὰ ἐξετάσῃ τοὺς τύπους καὶ τὰς ἐνδυμασίας τὰς ρωσικὰς ἱερεῖς χωρικοῦς πάσης ἐπαρχίας, ἐμπόρους τὰ τάρους, Ἰουδαίους κτλ. στολὰς στρατιωτικὰς Κιρκασίους τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, κτλ.

Διὰ μέσου δὲ τούτων ὄλων, τὰ στενὰ ἔλκυθρα, πολυτελεῶς καὶ φιλαρέσκως κεκοσμημένα, διέρχονται καὶ ὀλισθαίνουν συρόμενα ὑπὸ ὑποσακιστῶν θαυμαστῆς ταχύτητος. Εἰς τινὰς δὲ βλέπεις ὑφάσματα μετὰξίνα τεταμένα εἰς τὰ ἄμπρὸς ὡς ἀσπίδας κατὰ τῆς χιόνος, ἧτις ὑπεγείρεται διὰ τῶν ποδῶν τοῦ ἵππου καὶ ἐνίοτε ἐνοχλεῖ τὸ πρόσωπον.

Συχνάκις βλέπεις, μεταξὺ τῶν ὀχημάτων τούτων, ἄμαξαν μὲ φάτνωμα κυανοῦν, ἐλκομένην ὑπὸ τεσσάρων λευκοστίκτων ἵππων, τὴν ὁποίαν μακρόθεν προαγγέλλουσι δύο ὑψηλοὶ, πεζοὶ ὑπερέται, ὀπισθεν ἰστάμενοι ἐν ἐνδύματι κοζακικῶ.

(ἀκολουθεῖ).

ΜΟΡΓΚΑΝ ΟΥΓΟΣ ΦΟΣΤΕΡ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

Ο Κ. ΦΟΣΤΕΡ.

MORGAN HUGH FOSTER

Ἄναλαμβάνοντες ὅπως χαράξωμεν ἐν τῷ παρόντι τεύχει τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » βραχίαιαν τοῦ πολυσεβάστου τούτου ἀνδρὸς σκιαγραφίαν, ἔχομεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν βεβαιότητα ὅτι μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος θέλει αὕτη ἀναγνω-

σθῆ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου, καθότι ζωηρὸς καὶ ἀπεριόριστος πράγματι ἐστὶν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ὑπόληψις ἧς τόσον ὡς διευθυντῆς τοῦ μεγαλειτέρου ἐν Τουρκίᾳ τραπεζιτικοῦ καταστήματος ὅσον καὶ ὡς εὐγενῆς καὶ ἀληθῆς gentleman ἀριστοκράτης παρὰ πᾶσα τάξει τοῦ πλη-

θυσμοῦ τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας ὁ κ. ΦΟΡΣΤΕΡ ἀπολαύει.

Δὲν ἔχομεν τὴν γελοῖαν ἀξίωσιν τὸ νὰ φρονῶμεν ὅτι διὰ τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » μας θὰ καταστήσωμεν σήμερον γνωστὸν εἰς τὴν κοινωνίαν μας τὸν διαπρεπῆ τοῦτον Ἄγγλον, τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὃν ἀπὸ πλέον τῶν εἰκοσίων ἐτῶν γνωρίζει ἤδη ἡ ἡμετέρα μεγαλόπολις καὶ οὔτινος ἀπειράκις τῇ παρουσιάσθῃ ἐλκαιρία ὅπως δυνηθῆ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἐκτεκτον αὐτοῦ ὀρθοφροσύνην, ἐξαιρετικὴν τοῦ χαρακτῆρός του ἀκεραιότητα καὶ πολύτιμον αὐτοῦ οἰκονομολογικὴν ἱκανότητα.

Χωρὶς λοιπὸν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀξίωσιν ταύτην, νομίζομεν ὅτι πολλοὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ γνωρίζοντες ἐπακριθῶς ἀπάσας τὰς φάσεις τοῦ εὐρέως σταδίου ὅπερ διέτρεξεν ὁ κ. **Φόρστερ** πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Τραπεζῆς διεύθυνσιν· τὸ « προηγούμενον » δὲ ἀκριθῶς τοῦτο, ἐξ οὗ καταδείκνυται ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀνδρός, ἀναλαμβάνομεν νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχέων εἰς τοὺς φίλους τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » ἀναγνώστας.

Ὁ κ. ΜΟΡΓΑΝ ΟΥΓΟΣ ΦΟΣΤΕΡ κατάγεται ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῶν Φόστερ τῆς πλουσίας Κομητείας τοῦ Νορθουμβελάνδ, ἐν Ἀγγλίᾳ.

Εἰσελθὼν κατὰ τὸ 1832 ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ τῆς Πατρίδος αὐτοῦ, κατέδειξε διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκπληρώσεως ἐμπιστευτικῶν τιμῶν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐν Ἀννοβέρῳ καὶ Βιέννῃ ἀποστολῶν ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κατέχει μεγίστην ὀξύτητα δυναμένην μεγίστας τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει νὰ παράσχῃ ὑπηρεσίας.

Ἐπιτυχῶς ἐπίσης διεξαγαγὼν καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας ὁ κ. **Φόρστερ**, ἀπεστάλη κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1860 ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῆς λεπτῆς καὶ ὄντως ἀκανθώδους ἀποστολῆς ὅπως μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους κατάστασιν καὶ συντάξας ἐπιδώσῃ εἶτα τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει λεπτομερῆ περὶ ταύτης ἐκθέσιν.

Μεγάλως ἐκ τοῦ τρόπου δι' οὗ ὁ ἱκανὸς οὗτος οἰκονομολόγος τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐξεπλήρωσεν ἀποστολὴν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις εὐχαριστηθεῖσα, ἀπέστειλε πάλιν τὸν κ. **Φόρστερ** μετὰ ἓν ἔτος — 1862 — εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐτέρας οἰκονομολογικῆς ἐντολῆς, οὐχὶ ὀλιγότερον τῆς πρώτης σπουδαιοτέρας.

Κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονὴν τοῦ ὁ κ. **Φόρστερ** ἠργάσθη λίαν σπουδαίως καὶ τὸ ἐνεργητικώτερον ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σύστασιν καὶ διοργάνωσιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου καταστήματος, ὅπερ ἐκέκλητο νὰ συγκεντρώσῃ ἅπασαν τὴν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους οἰκονομικὴν κίνησιν, τῆς: **Λύτοκρατορικῆς ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς**.

Ἐπιστρέψας εἶτα εἰς Ἀγγλίαν ἀπεστάλη μετὰ ἓν ἔτος — 1863 — ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς Ἰνδίας ὅπως ἀναδιοργανώσῃ τὰ οἰκονομικὰ τῶν μεγάλων τούτων ἀποικιῶν. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἐξαιρετικὰς δυσχερείας τῆς ἀποστολῆς ταύτης ὁ κ. **Φόρστερ** ἐξεπλήρωσε καὶ ταύτην μετὰ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀκριθείας ἐκείνης μεθ' ἧς ἐξεπλήρωσεν ἀπάσας τὰς ἐντολὰς ἃς ἀνέθηκεν αὐτῷ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ.

Ἐπανελθὼν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ κ. **Φόρστερ** διωρίσθη εἰς διαφόρους σπουδαίας καὶ λεπτὰς ὑπηρεσίας, χρηματίσας ἀλληλοδιαδόχως Γενικὸς Εἰσπράκτωρ, Τμηματάρχης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Γενικὸς τοῦ Κράτους Ἐλεγκτῆς.

Σπουδαῖον ὡσαύτως ἔλαβε μέρος εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀναδιοργάνωσιν διαφόρων τῆς Ἀγγλίας ὑπουργείων, οἷον τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Ἐμπορίου, τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν Τελωνείων κτλ.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ καὶ **ΕΝΝΕΑ** ὀλόκληρα ἔτη ὁ κ. **Φόρστερ** ὑπηρέτησε τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ μετ' ἐκτάκτου ἀφοσιώσεως καὶ τῆς αὐστηρᾶς ἐκείνης τιμιότητος ἐν ᾗ διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀγγλοὶ δημόσιοι λειτουργοί.

Κατὰ τὸ 1871 οἱ μέτοχοι τῆς Αὐτοκρατορικῆς ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς ἀπεφάσισαν ὅπως τὴν

διεύθυνσιν τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἀνατολῆς τραπεζιτικοῦ οἴκου ἀναθέσωσιν εἰς τὸν ἔξοχον τοῦτον ἄνδρα, ὅστις τσαύτας τρανάς παρέσχε τῆς ἐκτάκτου οἰκονομολογικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος ἐνδείξεις.

Οὕτω δὲ ἀναλαβὼν τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Τραπεζῆς ὁ κ. **Π** ὅ σ τ ε ρ ἐδικαίωσε πληρέστατα διὰ τῆς ἐπιτυχούς καὶ λίαν νοημόνου αὐτῆς διεύθυνσεως τὰς προσδοκίας τῶν μετόχων αὐτῆς, ἐπιτυχόντων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πεπειραμένου τούτου διευθυντοῦ εἰλικρινῆ τῶν πολυτίμων αὐτῶν συμφερόντων φρουρὸν καὶ προστάτην.

Ἡ Ἀνασσα τῆς Ἀγγλίας ἀμοίβουσα τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας ἅς εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς ὁ κ. **Π** ὅ σ τ ε ρ ἐπὶ 39 ἔτη δὲν ἔπαυσε παρέχων, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τοῦ Λουτροῦ. Ἡ δὲ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἐνθέρμους τοῦ ἀνδρός πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους προσπάθειας ἀπένειμεν αὐτῷ πρὸ πολλοῦ ἤδη τὸ παράσημον Ὁ σ μ α ν ι ἐ δευτέρας τάξεως.

Κλείοντες τὴν ἀτελῆ ταύτην τοῦ κ. **Π** ὅ σ τ ε ρ βιογραφίαν οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰμὴ ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ νῦν Σουλτάνος Χαμήτ ὁ Β'. κατέδειξε πολλάκις ὅτι εἰλικρινῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ κ. **Π** ὅ σ τ ε ρ ἐκτιμᾷ· πολλάκις δὲ προσεκάλεσε τὸν διαπρεπῆ οἰκονομολόγον εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ συνδειπνήσας μετ' αὐτοῦ τῷ ἐξέφρασε τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ εὐαρέσκειαν.

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Ο ΓΕΩΜΕΤΡΗΣ

(Ἴδε Τεῦχος ΚΑ'. σελ. 649).

Β.

Ἡ μηχανικὴ, τοῦτέστιν ἡ θεωρία τῆς ἰσοροπίας τῶν σωμάτων καὶ κινήσεως, δὲν ἀπετελεῖτο πρὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἢ ἀπὸ γνώσεις ἀορίστους καὶ ἐσφαλμένας, καθ' ὅσον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι εἶχον μᾶλλον θεωρητικὸν ἢ πρακτικὸν νοῦν. Πρῶτος ὁ Ἀρχιμήδης εὗρε τὴν ἀληθῆ θεω-

ρίαν τῆς ἰσοροπίας τῶν σωμάτων. Ἐν τῷ περὶ αὐτῆς συγγρόμματι αὐτοῦ ἐξηγεῖ διὰ πλάστιγγος ἐστηριγμένης εἰς τὸ κέντρον· 1ον ὅτι τιθεμένων ἴσων βαρῶν ἐκατέρωθεν, ἡ πλάστιγγὲς ἰσοροπεῖ καὶ τὸναντίον ἰσοροπούσης τῆς πλάστιγγος τὰ τιθέμενα βάρη εἶναι ἴσα· 2ον ὅτι τοῦ ἐνόου βραχίονος τῆς πλάστιγγος ἀξανομένου κατὰ μῆκος, τὸ εἰς τὸν βραχίονα ἐκεῖνον τιθέμενον βᾶρος πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἰσοροπία. Ἐκ τούτου ἐξάγει τὸ γενικὸν συμπέρασμα, ὅπερ εἶναι βᾶσις τῆς θεωρίας τῆς ἰσοροπίας τοῦ μοχλοῦ, ὅτι δύο βάρη ἐξαρτώμενα ἀπὸ ἀνίσους βραχίονας πλάστιγγος ἰσοροπούσης, εἶνε ἀντιστρόφως ἀνάλογα πρὸς τὸ μῆκος τῶν οἰκείων μοχλοβραχίωνων.

Ἐπίσης ὁ Ἀρχιμήδης πρῶτος ἔδειξε πειραματικῶς τὴν ὑπαρξιν τοῦ κέντρου τοῦ βάρους τοῦ σημείου δηλ. ἐπὶ τοῦ ὁποίου συνενοῦνται αἱ ἐκ πάντων τῶν σημείων τοῦ σώματος ἐνέργειαι τῆς βαρύτητος. Ἐνησχολήθη δὲ περὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ παραλληλογράμμου, τοῦ τριγώνου, τοῦ τραπεζίου, τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς παραβολῆς, κτλ.

Εἰς τὸν Ἀρχιμήδην ἐπίσης ἀποδίδεται ἡ θεωρία τοῦ κεκλιμένου ἐπιπέδου καὶ ἡ τῆς ἔλικος. Ἐφαντάσθη δὲ διαφόρους μηχανὰς περὶ τῶν ὁποίων ὅμως δυστυχῶς ὀλίγιστα περιεσώθησαν ἡμῖν εἰδήσεις. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἀφῆκε τὴν περιγραφὴν τῶν μηχανῶν τούτων. Τὸ μόνον βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀρχιμήδους, ἂν καὶ μηδὲν προσθέσαντες εἰς τὰς θεωρίας τοῦ διδασκάλου των, εἰργάσθησαν ὅμως καὶ ἐφῆρμσαν ὅσα ὁ Ἀρχιμήδης ἐφαντάσθη, κατασκευάσαντες πλείστας ὄσας μηχανὰς χρησίμους εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἀποθανατίσαντες οὕτω τὸν διδάκαλον αὐτῶν.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν Μηχανὴν τῆς κινήσεως οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον ἢ τὰς γενικὰς καὶ ἀπλᾶς ιδιότητας τῆς ὁμοιομόρφου κινήσεως. Ἀλλὰ κυρίως ἡ Μηχανὴ τῆς κινήσεως, τοῦτέστιν ἡ ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὴν μεταβλητὴν κίνησιν, εἶνε προῖον ἀποκλειστικὸν τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης καθ' ὅσον δὲν περικλείεται ἐν τῷ στενῷ χώρῳ τῆς Ἀρχαίας Γεωμετρίας, ἀλλὰ χρῆζει ἀνωτέρας ἀναλύσεως.

Εἶνε γνωστὸν εἰς πάντας τὸ τολμηρὸν τῆς θεωρίας τοῦ μοχλοῦ συμπέρασμα, ὅπερ ἐξήγαγεν ὁ Ἀρχιμήδης εἰπὼν εἰς τὸν Ἱέρωνα τὸ «δὸς μοι πᾶστω καὶ τᾷ γὰν κινήσω». Ἀπεκαλέσαμεν τοῦτο τολμηρὸν, ὅχι διότι ἀντίκειται πρὸς τὴν θεωρητικὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ διότι εἶναι θεωρητικῶς μόνον ἀληθές, μὴ δυνάμενον καὶ πειραματικῶς νὰ ἐκτελεσθῇ ὅπερ δεικνύει τὴν ἄπειρον τοῦ νοῦς δύναμιν καὶ τὴν σμικρότητα τῶν μέσων, ἅτινα δύνανται νὰ διαθέσῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν συλλήψεων του, τὴν ὕλην δεσπόζουσαν ἐνὸς Προμηθέως καὶ χλευαστικῶς ἐπαναλαμβάνουσαν αὐτῷ «Ἀδύνατον! Ἀδύνατον».

Γ.

Ὁ Ἀρχιμήδης ἐπίσης ἔθηκε τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς Ὑδροστατικῆς, ἥτοι τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Ὑδροδυναμικῆς, ὅπερ πραγματεύεται τὴν ἰσορροπίαν τῶν ὑγρῶν. Τὸ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου σύγγραμά του δὲν περιεσώθη ἢ ἔκ τινος Ἀραβικῆς μεταφράσεως μετενεχθείσης εἰς τὴν Λατινικὴν. Ἐν τῷ συγγράματι τούτῳ ὁ Ἀρχιμήδης τίθησιν ὡς βάσιν τῆς ἰσορροπίας τῶν ὑγρῶν τὸ νὰ πιέζεται ἕκαστον ὑγροῦ μόνον πανταχόθεν ἐξ ἴσου. Κατόπιν ἐξετάζει τὰς συνθήκας, αἵτινες πρέπει νὰ ὑφίστανται, ὥστε στερεὸν ὁμογενὲς σῶμα, ἐπιπλέον ἐπὶ τινος ὑγροῦ νὰ ἦνε ἐν ἰσορροπίᾳ. Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκει διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, ἀνάγκη τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ σώματος καὶ τὸ κέντρον τοῦ βυθισμένου μέρους αὐτοῦ, νὰ κῆνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς κατακορύφου γραμμῆς, συνάμα δὲ ὅτι τὸ βάρος τοῦ ἐπιπλέοντος σώματος ἰσοῦται πρὸς τὸ βάρος τοῦ ἐκτοπιζομένου ὑγροῦ. Ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο, τὸ ἐπιπλέον, βυθίζεται ἐξ ὀλοκλήρου ὅταν τὸ εἰδικὸν του βάρος ἰσοῦται ἢ εἶνε μεγαλειότερον τοῦ βάρους τοῦ ὑγροῦ, ἐφαρμύσας τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ πειραμάτων ἐκτελεσθέντων διὰ τριγώνου, κώνου, κτλ.

Ἐπεταί ἐκ τούτων ὅτι ἕκαστον σῶμα χάνει ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ τόσον ἐκ τοῦ βάρους του, ὅσον εἶνε τὸ βάρος τοῦ ἐκποτιζομένου ὑγροῦ. Τῆς θεωρίας ταύτης ὁ Ἀρχιμήδης ἔκαμε χρῆσιν λύσας τὸ ὑπὸ τοῦ Ἱέρωνος προταθὲν αὐτῷ πρόβλημα κα-

τὰ τὴν ἐξῆς περίστασιν. Ὁ βασιλεὺς οὗτος παρήγαγεν εἰς χρυσοχόον του νὰ τῷ κατασκευάσῃ στέφανον ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ. Ὁ στέφανος εἶχε κατασκευασθῆ, ἀλλ' ὁ Ἱέρων ὑπόπτευσεν μὴ ὁ στέφανος περιεῖχε καὶ ἄργυρον ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ. Κατέφυγεν ὅθεν εἰς τὸν σοφὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ συγγενῆ του Ἀρχιμήδην πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς ἀληθείας. Τὸ ζήτημα θὰ ἦτο εὐκόλον νὰ λυθῆν ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ ὄρος τοῦ νὰ μείνῃ ἀκέραιος ὁ στέφανος. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐπὶ πολὺ ἐβασάνισε τὸν δαιμόνιον τοῦ γεωμέτρου νοῦν, ὅστις τέλος ἔφθασεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος διὰ τῆς ἐξῆς μεθόδου. Ἐλαβε δύο ράβδους τὴν μὲν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, τὴν δὲ ἐξ ἀργύρου, τοιαύτας ὥστε νὰ χάνωσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἀκριβῶς τόσον ἐκ τοῦ βάρους των ὅσον ἔχανε καὶ ὁ στέφανος. Κατόπιν ἐζύγισε τὸν στέφανον καὶ τὰς δύο μεταλλικὰς ράβδους ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. ὁπότε παρετήρησεν ὅτι ὁ στέφανος ἐζύγιζεν ἐν τῷ ἀερί ὀλιγώτερον τοῦ χρυσοῦ ἐλάσματος καὶ περισσότερον τοῦ ἀργυροῦ. Συνεπέρασεν ὅθεν ὅτι στέφανος ἦτο ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ ἀλλὰ περιεῖχε καὶ ἄργυρον. Κατόπιν ὑπελόγησε δι' ἀπλουστάτης ἀριθμητικῆς ἀναλογίας τὴν σχέσιν τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἄργυρον ἐν τῷ στεφάνῳ καὶ ἐπομένως τὸν δόλον τοῦ χρυσοχόου. Λέγεται ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης τοσοῦτον ἐνθουσιασμὸν ἠσθάνθη, ἐπὶ τῷ ἀνακαλύψει του, ὥστε ἐξῆλθε τοῦ λουτροῦ, ὅπου τῷ ἐγενήθησαν αἱ ἰδέαι αὗται, καὶ περιέτρεχε γυμνὸς τὰς ὁδοὺς τῶν Συρακουσῶν κραυγάζων μεγαλοφώνως εὔρηκα! εὔρηκα!

ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἀρχιμήδην καὶ ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔλιξ, μηχανὴ ὑδραυλική, δι' ἧς ὑψοῦνται τὰ ὕδατα εἰς μικρὸν ὕψος. Ἐπειδὴ ὁμως ἄλλοι ἱστορικοὶ σύγχρονοι δὲν ἀναφέρουσι τὴν μηχανὴν ταύτην ὡς ἀνακάλυψιν τοῦ Ἀρχιμήδους, δὲν θὰ τὴν κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ἀνακαλύψεων του καθ' ὅσον καὶ πολλὰ ὀλίγον δύνανται αὕτη νὰ βαρύνῃ εἰς τὴν ἐφευρετικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός.

Δ.

Ἄλλ' ἡ τρανώτερον παντὸς ἄλλου καταδεικνύουσα τὸ μέγαλοφυῆς τοῦ ἀνδρός ἀνακάλυψις, εἶνε ἡ

τῶν κατόπτρων διὰ τῶν ὁποίων ὁ μέγας γεωμέτρης ἔκαυσε τὸν στόλον τῶν Ῥωμαίων πολιορκούντων τὰς Συρακούσας. Περὶ τῆς πραγματικότητος ἢ μὴ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης πολλὰ ἠγέρθησαν ἐπιστημονικαὶ ἐρίδες, καθ' ὅσον τινὲς μὲν τῶν ἱστορικῶν (Διοδώρος ὁ Σικελιώτης, Δίων, Πάππος καὶ ἄλλοι) ἀναφέρουσι τὰ φλέγοντα τοῦ Ἀρχιμήδους κάτοπτρα, ἕτεροι δὲ (Πολύβιος, Τίτος Λίβιος) οὐδὲν περὶ τούτων ἀναφέρουσι. Ὁ Ζωναρᾶς ποιεῖται μνησίαν τῶν κατόπτρων τοῦ Ἀρχιμήδους προσθέτων συνάμα ὅτι κατὰ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ ὁ Πρόκλος μὲ κάτοπτρα ἐκ χαλκοῦ ἔκαυσε τὸν στόλον τὸν πολιορκοῦντα τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀναστασίου κατὰ τὰ 514 μ. Χ. Ὁ δὲ Ἀνθέμιος, ὁ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἀρχιτέκτων, ἔγραψε μελέτην ἐπὶ διαφόρων προβλημάτων τῆς Ὀπτικῆς καὶ ἰδίως τῶν κατόπτρων τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἡ μελέτη αὕτη εἶχε λησμονηθῆ ὅτε τῷ 1777 ὁ Dupuy ἐξέδωκε τὴν μετάφρασίν της.

Αἰτία τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρίδων, ἄστινας ἐγέννησεν ἢ παραδοχὴ ἢ μὴ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ἦτον ἡ ἄγνοια τοῦ σχήματος καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν κατόπτρων ἄτινα ὁ Ἀρχιμήδης μετεχειρίσθη Ὁ Descartes ἐπολέμησε τὴν παραδοχὴν τῶν κατόπτρων τούτων, ἀποκαλέσας αὐτὰ ἐν τῇ « Διοπτρική » του φανταστικὰ καὶ ἀδύνατα.

Ὁ λόγος ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηριζόμενος ὁ μέγας οὗτος φιλόσοφος τουτέστιν, ὅτι ἀπὸ ποσὸν τῆς ἐν τῇ ἐστία κατόπτρου συναθροισζομένης θερμότητος εἶναι τὸ αὐτὸ δι' ὁποῦνδήποτε μέγεθος τοῦ κατόπτρου εἶνε ἐσφαλμένος, καθόσον ἐδείχθη διὰ πειραμάτων τὸ ἐναντίον. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο λάθος τοῦ Καρτεσίου εἶνε λάθος νοῦς ὅστις ἦτο μόνον θεωρητικὸς. Ἐὰν ἐξετέλη πείραμα, βεβαίως ἤθελεν ἀπφύγει τὸ λάθος τοῦτο.

Δὲν εἶχεν ἔτι λυθῆ ὀριστικῶς τὸ ζήτημα τῶν κατόπτρων διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς μελέτης τοῦ Ἀνθεμίου, ὅτε ὁ Kircher, Ἰησουΐτης ἀκμάσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, παρατηρεῖ ἐν τῷ συγγράματί του, ἐκδοθέντι 9 ἔτη μετὰ τὴν « Διοπτρικήν » τοῦ Καρτεσίου, 1ον ὅσω μεγαλειότερον εἶνε κάτοπτρόν τι ἐπίπεδον, τόσω περισ-

σότερον φῶς καὶ θερμότητα ἀντανακλᾷ εἰς ἐπίπεδον κείμενον ἀπέναντι αὐτοῦ. 2ον Διαθέσας 5 ἐπίπεδα κάτοπτρα τοιοῦτοτρόπως ὥστε νὰ φέρωσι τὴν ἀντανακλωμένην εἰκόνα εἰς ἐν σημεῖον ἀπέχον 100 πόδας, παρατήρησεν ὅτι πολλαπλασιάζων τις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιπέδων κατόπτρων, δύναται νὰ παράγῃ θερμότητα πολλῶ ἐντονωτέραν ἐκείνης, ἣτις παράγεται ἐν τῇ ἐστία κοίλου κατόπτρου.

Τῷ 1747 ὁ Buffon ἐξετέλεσε πείραμα, ὅπερ ἔτι μᾶλλον προσήγγισεν εἰς τὰ Ἀρχιμήδεια κάτοπτρα. Κατεσκεύασεν κάτοπτρον ἀντανακλαστικὸν ἀποτελούμενον ἐξ 168 τεμαχίων χωριστῶν, μήκους 8 δακτύλων καὶ πλάτους 6, ἐχόντων μεταξὺ διάστημα κενὸν περὶ τὰς 4 γραμμάς. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἐκινουῦντο κατὰ βούλησιν διὰ στροφῆς ἀνεξαρτήτως τὸ ἐν τοῦ ἐτέρου. Διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ὁ Μπουφὼν ἠδύνατο νὰ ρίψῃ διὰ μιᾶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου 198 εἰκόνας καὶ ἐπομένως νὰ καίῃ εὐφλέκτους ὕλας εἰς οἰασδήποτε ἀποστάσεις. Τοιοῦτοτρόπως δι' ἡλιακῆς θερμότητος μετρίως θερμοῦ Ἀπριλίου καὶ εἰς ἀπόστασιν 150 ποδῶν ἀπὸ τῆς μηχανῆς, ἤναψε ξύλα· εἰς ἀπόστασιν δὲ 140 ποδῶν ἔτηξε μόλυβδον. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα εἶνε πολὺ ἐντονώτερα τῆς διὰ κατόπτρων κατασκευῆς τοῦ ξυλίνου στόλου τῶν Ῥωμαίων, ὅστις μάλιστα θὰ ἦτο πλησιέστερον τῶν 150 ποδῶν ἀπὸ τοῦ τείχους τῶν Συρακουσῶν ὅπως ἐνεργήσωσι κατ' αὐτοῦ αἱ πολιορκητικαὶ μηχαναὶ του.

Ἐκεῖνο δὲ ὅπερ τελευταῖον ἐπεσφράγισε καὶ ἀπέδειξεν ἐπιστημονικῶς ἀληθὲς τὸ τεχνουργημα τοῦ Ἑλληνοῦ γεωμέτρου εἶναι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶκον, ἢ ὑπὸ τοῦ Dupuy κατὰ τὸ 1777 ἐκδοσὶς τῆς μεταφράσεως τῆς μελέτης τοῦ Ἀνθεμίου. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ὁ Ἀνθέμιος, ἀφοῦ παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης δὲν μετεχειρίσθη κοῖλον κάτοπτρον διότι 1ον τοιοῦτον κάτοπτρον ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πελωρίας διαστάσεις διὰ νὰ φέρῃ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα καὶ 2ον διότι τὸ εἶδος τοῦτο τῶν κατόπτρων πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ πρὸς ἀνάφλεξιν ἀντικείμενον μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ κατόπτρου, θέσις ἣτις ἦτο φυσικῶς ἀδύνατος διὰ τὰ πλοῖα τῶν Ῥωμαίων, καταλήγει τέλος εἰς τὴν

περιγραφὴν τοῦ μηχανισμοῦ τῶν κατόπτρων τοῦ Ἀρχιμήδους σχεδὸν ὅπως αὕτη ἐδείχθη καὶ ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ Ρίρσερ καὶ τοῦ Μπουρρών.

Τοιοῦτος ἦν ἐν συνόψει ὁ μέγας τῆς ἀρχαιοτήτος γεωμέτρης. Ἦτον ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων νόων ὁποίους ὀλιγίστους μόνον ἔχει νὰ δεῖξη ἡ ἀνθρωπότης καθ' ὅλον τὸν βίον τῆς. Τοιοῦτος ἀνὴρ ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχη καὶ τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας του, διότι ἡ μικρὰ ἰκανότης δύναται ἴσως νὰ μείνῃ κεκρυμμένη εἰς τὸν κατέχοντα αὐτὴν (συνήθως συμβαίνει τὸ ἐναντίον· οἱ πτωχότεροι τὸ πνεῦμα εἶνε οἱ καὶ μᾶλλον δοκησίσοφοι) ἀλλ' ὅταν ἡ εὐφυΐα ἀποβῆ ἡμεγαλοφυΐα τότε πλέον δὲν δύναται νὰ περικλεισθῇ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τοῦ ἐγώ. Τότε ἐκδηλοῦται καὶ ὁ κόσμος ἀποκαλεῖ τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην τοῦ πνεύματος φιλοδοξίαν, ἐγωϊσμόν. Καθόλου παράδοξον λοιπὸν ἂν καὶ ὁ Ἀρχιμήδης ἐθεωρήθη ὡς φιλόδοξος καὶ ἐγωϊστής, ὡς ἐξάγουσι τινὲς τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἣν παρήγγειλε νὰ λαξεύσωσιν ἐπὶ τοῦ τύμβου του πρὸς ἐνθύμημα αἰώνιον τῆς λαμπροτέρας ἀνακαλύψεώς

του. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ σφαιρας ἐγγεγραμμένης ἐν κυλίνδρῳ. Ἡ εὐχὴ του ἐξεπληρώθη, ἀλλ' ὁ τάφος του ἔμεινε παρημελημένος καὶ ἄγνωστος εἰς τοὺς συμπατριώτας του Σικελούς, μέχρις οὗ, διακόσια περίπου ἔτη μετὰ τὸν ἀληθῶς Ἀρχιμήδιον θάνατον τοῦ ἀνδρός, ὁ Κικέρων ἐξήγαγε διὰ δευτέραν φοράν τὸν Ἀρχιμήδην εἰς τὸ φῶς. Ζητήσας παρὰ τῶν Σικελῶν πληροφορίας περὶ τοῦ τάφου του καὶ μηδὲν δυναθῆς παρ' αὐτῶν νὰ μάθῃ, ἠρεῦνητε καὶ διὰ μόνης τῆς ἱστορικῆς γνώσεως τοῦ ἐμβλήματος τοῦ τάφου του ἀνεῦρεν αὐτὸν ἐν τινὶ παρὰ τὰς Συρακούσας κοιλάδι.

Τοιουτοτρόπως δυστυχῶς ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος ἡ μεγαλοφυΐα. Ἡ ἀνθρωπότης ὑπῆρξε πάντοτε μητροῦα πρὸς αὐτήν. Ἐλησμονήθη ὁ Ἀρχιμήδης, ἐφυλακίσθη ὁ Γαλιλαῖος, ἔπιε τὸ κώνειον ὁ Σωκράτης, ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη! . . .

Ὁ μεγαλοφυὴς δὲν ζῆ διὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον δι' ὅπερ καὶ ἐργάζεται.

ΗΛΙΑΣ ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

Ἐκ τοῦ ἐσχάτως ἐν ἰδιαιτέρῳ Φυλλαδίῳ ἐκδοθέντος Βιογραφικοῦ Σχεδιάσματος τοῦ ἐν Παιρισίοις Φιλογενεστάτου ὁμογενοῦς ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΕΦΕΝΔΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ἀποσπῶμεν καὶ καταχωροῦμεν σήμερον ἐν τῷ «Γραφικῷ Κόσμῳ» τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον ἀναφερόμενον εἰς τὰς ἐκτάκτους καὶ μεγάλας δωρεὰς ἃς ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης προσήνεγκε κατὰ τὴν τελευταίαν Δεσποτιανὴν ὑπὲρ διαφορῶν κοινοφελῶν σκοπῶν:

ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

ΦΙΛΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΑΥΤΟΥ. — ΛΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΤΟΥ.

Διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἰκανότητος, ἐκτάκτου αὐτοῦ νοημοσύνης καὶ τῆς θαυμασίου αὐτοῦ δραστηριότητος μεγάλην ὁ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ σχηματίσας χρηματικὴν περιουσίαν δὲν ἔπαυσε χρησιμοποιοῦν αὐτήν ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς τοῦ Γένους αὐτοῦ ἀναπτύξεως καὶ πραγματοποιήσεως τῶν μεγάλων αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος του σχεδίων.

Δυσχερὲς καὶ σχεδὸν ἀδύνατον ἀποβαίνει τὸ νὰ θελήσωμεν νὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα ἀπάσας τὰς χρηματικὰς δωρεὰς ἃς ἐν τῇ ζωῇ αὐ

τοῦ φιλογενεῖα ὑπὲρ φιλογενῶν σκοπῶν ὁ Χρηστάκης Ζωγράφος κατὰ διαφόρους ἐχορήγησεν ἐποχάς. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ὁ Χρηστάκης ἐφένδης εἶναι πράγματι ἀνεξάντλητος. Εἰς πολλὰς χιλιάδας λιρῶν ἀνέρχεται τὸ ποσὸν ὅπερ ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ Πατρίδος διέθεσεν. Λι φιλογενεῖς αὗται δωρεαὶ του εἰσὶ πράγματι ἀπειράριθμοι, Ἡ δὲ ἀκριβὴς αὐτῶν κατάταξις καὶ λεπτομερὴς ἀπαρίθμησις δύναται νὰ πληρώσῃ ἑκατοντάδας τοιούτων σελίδων. Διὸ θὰ περιορισθῶμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὰς

σπουδαιότερας καὶ ἐκείνας ἅς ἐν τῇ μνήμῃ μας ἠδυνήθημεν νὰ διασώσωμεν.

*
**

Διακαιόμενος ὑπὸ φλογεροῦ ὁ **Χρηστάκης Ζωγράφος** πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτος ἠθέλησεν ἐν πρώτοις ὅπως καταστήσῃ κοινωγὸν τῶν εὐεργετημάτων τῆς Παιδείας τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ Πατρίδα, τὸ γενέθλιον αὐτοῦ χωρίον, τὸ προσφιλές του **ΚΕΣΤΟΡΑΤΟΡΙΟΝ**. ἠθέλησεν ὅπως τὸ χωρίον τοῦτο προικοδοτήσῃ διὰ σπουδαίων ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων καὶ καταστήσῃ αὐτὸ φωτοβόλον ἐστὶαν ἐξ ἧς νὰ ἀναπέμπωνται αἱ εὐεργετικαὶ τῆς Παιδείας ἀκτῖνες εἰς πάντα τὰ τμήματα ταῦτα τῆς Ἡπείρου.

Πρὸς πραγματοποίησιν τῆς εὐγενούς ταύτης ἰδέας οὐδεμιᾶς ἐφείσθη θυσίας· συνεκέντρωσε πραγματικῶς πρὸς τοῦτο ἀπάσας αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας καὶ κατώρθωσε πράγματι νὰ καταστήσῃ τὸ Κεστοράτιον τὸ μετὰ τὰ Ἰωάννινα σπουδαιότερον τῆς Ἡπείρου ἐκπαιδευτικὸν κέντρον.

Ἐκτὸς πλείστων ἄλλων εὐεργετημάτων ἅτινα εἰς τὸ Κεστοράτιον ὁ φιλογενὴς οὗτος ἀνὴρ παρέσχε, συνέστησεν ἐν αὐτῷ Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ Παρθεναγωγεῖον φερόντων τὸ ὄνομα «**Ζωγράφεια Ἐκπαιδευτήρια**» διὰ τὴν ἀνεγερσιν τῶν οἰκοδομῶν τῶν ὁποίων ὡς καὶ ἄλλας τινὰς τοῦ χωρίου σπουδαίας ἀνάγκας ἐδαπάνησε **Δεκαπεντακισχιλίας** σχεδὸν λίρας. Ἔσχε δὲ τὴν εὐγενῆ φροντίδα ὅπως εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα εἰσαγάγῃ ἐντελῆ διοργανισμὸν καὶ καταστήσῃ ταῦτα ἀντάξια τῆς ἀκραίφνου αὐτοῦ φιλομουσίας, τοῦ ἐνθέρμου καὶ ζωηροῦ αὐτοῦ πατριωτισμοῦ.

Ἐν τοῖς «**Ζωγραφείοις Ἐκπαιδευτήρισις**» ὁ μεγίστιμος αὐτῶν ἰδρυτῆς διατηρεῖ ἐν αὐτοῖς **60** μαθητὰς, ἐξ ὧν **30** ἄρρενα καὶ **30** θήλεα, εἰς οὓς παρέχει ἅπαντα τὰ πρὸς διανοητικὴν αὐτῶν καὶ σωματικὴν ἀνάπτυξιν ἀπαιτούμενα μέσα.

Ἐν τοῖς ἐκπαιδευτήρισις τούτοις, πρὸς συντήρησιν τῶν ὁποίων ὁ μεγίστιμος οὗτος τῆς Παιδείας προστάτης δαπανᾷ ἐτησίως τὸ ποσὸν **4500** περίπου λιρῶν, ἐκπαιδεύονται πάντες οἱ νέοι τοῦ τμήματος τῆς Ἡπείρου, οἵτινες ἂν ἢ ἀνεξάντλη-

τος τοῦ **Χρηστάκη Ζωγράφου** φιλογενεία δὲν καθίδρυε τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα θὰ ἔμενον ἐστερημένοι πάσης διανοητικῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως. Οὐδόλως δὲ διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ «**Ζωγράφεια Ἐκπαιδευτήρια**» τῆς αὐτῆς ὁποίας καὶ τὰ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκπαιδευτήρια καθ' ἅπασαν τὴν Ἡπειρον ὠφελείας εἰσι πάροχα.

Διὰ τῶν πολυτίμων τούτων εὐεργετημάτων ἅτινα εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα παρέσχε ἀπεθανάτισε πράγματι διὰ τὴν Ἡπειρον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅπερ ὅσοιδήποτε καὶ ἂν παρέλθωσιν ἐνιαυτοὶ θὰ ἀπαγγέλεται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ἡπείρου Ἑλλήνων μετ' ἐνδείξεως ζωηροῦ σεβασμοῦ καὶ αἰδιοῦ εὐγνωμοσύνης.

*
**

Πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὸ γενέθλιον αὐτοῦ χωρίον καὶ ἅπασαν ἐν γένει τὴν Ἡπειρον ὁ **Χρηστάκης Ζωγράφος** εὐεργετήσας, ἔστρεψεν εἶτα τὸ ὄμμα αὐτοῦ πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λοιπῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμοθνήων του καὶ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν αὐτῆς παρεδόθη μετὰ προφανοῦς καὶ ὄντως ἐκτάκτου ζήλου δυναμένου νὰ προκλήσῃ εἰλικρινῆ παρά πάντων θαυμασμὸν.

Ὡς ὄργανον τῆς ἐκπληρώσεως τῶν φιλογενεστατων τούτων σκοπῶν αὐτοῦ ὁ μεγίστιμος ὁμογενὴς κατέστησε τὸ ἀνώτατον ἐκεῖνο τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσῆς σωματεῖον ὅπερ τοσαύτην ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ χειραφετήσεως παρέσχε ὠθησιν, τὸν **Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον**.

Ἄν αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἀνωτάτου τούτου Σωματείου ὑπὸ τοσαύτης μεγάλης ἐστέφθησαν ἐπιτυχίας, ἂν ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος οὐτωσὶ ἀξιοπρεπῶς ἐξεπλήρωσε πάντοτε τὴν ἐν Τουρκίᾳ μεγάλην καὶ ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν, ἂν διὰ τῶν πολυτίμων τοῦ Συλλόγου τούτου ἐνεργειῶν δισκεδάσθη ἡ παχυλὴ ἐκείνη τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας ἀγλῦς ἢ πλείστας ἀποκέντρος ἐπαρχίας ἐπικαλύπτουσα, τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἀποτέλεσμα ὀφείλεται ἀναντιρρήτως εἰς τὸν μεγίστιμον ἐκεῖνον τοῦ Συλλόγου τούτου προστάτην ὅστις μετὰ τῆς ἐκτάκτου ἐκείνης ἐ-

λευθεριότητος ἥτις ἐστὶ πάντοτε τὸ ἰδιάζον αὐτοῦ χαρακτηριστικὸν ἔσπευσε νὰ θέσῃ εἰς τὴν δι-
 άθεσιν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐκπαιδευτικοῦ τῆς
 τῆς Τουρκίας κέντρου τὰ ὑλικά ἐκεῖνα μέσα δι' ὧν
 οἱ κατὰ καιρὸν πρόεδροι αὐτοῦ ἠδυνήθησαν νὰ ἐ-
 πιδιώξωσι τὸ ἀναμορφωτικὸν τοῦ Συλλόγου ἔργον,
 —εἰς τὸν Χρηστάκη ἐφένη Ζωγράφον.

Ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ νοημοσύνη πλέον παντὸς
 ἄλλου ὁ μεγαλόνους οὗτος πατριώτης τὸν ὑψη-
 λὸν τοῦ Συλλόγου τούτου σκοπὸν κατανοήσας
 ἐπροθυμοποιήθη ὅπως συντελέσῃ διὰ τῆς ὑλικῆς
 αὐτοῦ ἀρωγῆς εἰς τὴν ἐντελεστέραν καὶ ὅσον ἔ-
 νεστιν εὐρυτέραν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐκπλήρωσιν.
 Διὸ μετὰ τῆς ἐλευθεριότητος ἐκεῖνης, ἥς δυνάμε-
 θα νὰ εἴπωμεν ὅτι μόνος οὗτος ἐκ πάντων τῶν
 ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν κατέχει τὸ μονοπωλεῖον,
 πολλὰς χιλιάδας οὐχὶ γροσίων ἀλλὰ λιρῶν εἰς
 τὸν Σύλλογον τούτον ἐχορήγησεν.

* *

Ἐν πρώτοις ἡ Α. Ἐξοχότης ἐπιθυμῶν ὅπως
 εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν τῶν ἐπαρχιῶν ἀνάπτυξιν
 δοθῇ πᾶσα δυνατὴ ὠθησις ὠρίσατο ἐτησίως τὸ
 ποσὸν 200 λιρῶν ὅπως ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ Συλ-
 λόγου ἐπιτροπὴ χρησιμοποιῇ αὐτὸ ὑπὲρ τῶν
 Ἀπόρων ἐπαρχιακῶν Σχολείων.

* *

Τὴν σύστασιν τῶν διαγωνισμάτων λίαν συν-
 τελεστικὴν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἡμετέρας γλώσ-
 σης ὁ Χρηστάκης Ἐφένης κρίνων,
 συνέστησε διὰ τοῦ Συλλόγου τρία τοιαῦτα, δια-
 θέσας τὰ ἐπόμενα χρηματικὰ ποσά:

- 1) Ἐτησίως Λίρ. ὀθωμ. 75 Πρὸς σύστασιν δια-
 γωνίσματος ἔχον-
 τος ὡς βάσιν τὴν
 τῆς Ἡπείρου ἱστο-
 ρίαν.
- 2) Ἐτησίως Λίρ. ὀθωμ. 100 Πρὸς συλλογὴ γλωσ-
 σικῆς ὕλης ἥτοι
 τῶν Ζώντων μνη-
 μείων τῆς Ἑλλη-
 νικῆς γλώσσης.
- 3) Ἐτησίως Λίρ. ὀθωμ. 450 Πρὸς ἐκδόσιν τῶν
 Ἑλλήνων Συγγρα-
 φέων, ἢ τὸν σχη-

ματισμὸν Ζωγράφου Βιβλιοθήκης.

Τὸ τελευταῖον σημαντικὸν τῶν 450 λιρῶν πο-
 σὸν ὁ Χρηστάκης Ἐφένης χορηγεῖ
 τακτικῶς κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ 1873 τῷ Συλλόγῳ,
 θέλει δὲ χορηγεῖ αὐτὸ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτι ἔτη, καθότι
 ὁ γενναῖος ἀγωνοθέτης εἰς 14 ἔτη εἶχεν ὠρίσει
 τὴν διάρκειαν αὐτοῦ. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπὸ τῆς
 συστάσεως τοῦ διαγωνίσματος παρακατατίθεται
 κατ' ἔτος παρὰ τῇ Γενικῇ Ὀθωμανικῇ Ἐταιρίᾳ
 ὅπως, ἐπαυξανομένου διὰ τῶν τόκων καὶ ἐπιτο-
 κίων αὐτοῦ, ὅπως χρησιμοποιηθῇ μίαν ἡμέραν
 ὑπὲρ τοῦ μεγάλου σκοποῦ δι' ὃ προώρισεν αὐτὸ ἡ
 μεγάλη τοῦ χορηγοῦντος αὐτὸ φιλογένεια.

* *

Ἐν τῷ ζωηρῷ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς
 διαμορφώσεως νέων ὁμογενῶν ζήλῳ ὁ Χρη-
 στάκης Ζωγράφος ἀνέθηκε κατὰ τὴν
 σύστασιν τοῦ ἐν Πέρα Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτη-
 ρίου εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον τὴν φροντίδα
 ὅπως εἰσαγάγῃ ἐν αὐτῷ δαπάναις αὐτοῦ ὑπο-
 τρόφους ἑξ μαθητῶν (*), ἀναλαθὼν νὰ χορηγῇ
 ἐτησίως τῇ διεύθυνσει τοῦ Λυκείου τὸ ποσὸν 240
 λιρῶν διὰ τὰς δαπάνας τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ
 διατηρήσεως τῶν ὑποτρόφων τούτων.

* *

Εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου εὐ-
 γενῇ τοῦ φιλογενοῦς τούτου ἀνδρὸς μέριμναν ὀ-
 φείλουσι τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν καὶ τὰ τοῦ 1874
 καὶ 1874 Περιδικὰ τὰ ἐμπεριέχοντα τὰ κατὰ
 τὰ ἔτη ταῦτα πρακτικὰ τοῦ ἀνωτάτου τούτου
 ἐκπαιδευτικοῦ τῆς Ἀνατολῆς κέντρου. Πρὸς ἐκ-
 δόσιν τοῦ πρώτου τούτων ὁ Χρηστάκης Ἐ-
 φένης ἐχορήγησε τῷ Συλλόγῳ τὸ ποσὸν 400
 λιρῶν, καὶ ἑτέρας 150 πρὸς ἐκδόσιν τοῦ δευτέρου.

* *

Ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ αὐτοῦ νοημοσύνη ὁ Χρη-
 στάκης Ζωγράφος κατανοῶν ὅποσον τὰ
 περιοδικὰ Συγγράμματα συντελοῦσιν εἰς τὸν
 πλουτισμὸν τοῦ Ἀναγνωστηρίου τοῦ Συλλόγου

(*) Οἱ ἐξ οὗτοι ὑπότροφοι εἶδει νὰ ἦσαν: 2 ἐξ
 Ἡπείρου, 1 ἐκ Θεσσαλίας, 1 ἐκ Μακεδονίας, 1
 ἐκ Θράκης καὶ 1 ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας.

έχορήγησε τὸ ποσὸν 500 φράγκων ὅπως προμηθευθῆ ὁ Σύλλογος τὰ ἐκλεκτότερα ἐκ τῶν Περιοδικῶν τούτων καὶ ἱκανοποιήσῃ οὕτω καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πλείστων φιλιαναγνωστῶν μελῶν αὐτοῦ.

* * *

Ἐπὶ τέλους ἐν ταῖς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τοῦ **Χρηστάκη Ζωγράφου** χρηματικαῖς δωρεαῖς ἔχομεν νὰ ἀναγράψωμεν καὶ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐκ Δισχιλίων λιρῶν αὐθόρμητον αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλογον δωρεὰν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης τοῦ Συλλόγου οἰκοδομῆς. Τὴν ἔκτακτον ταύτην δωρεαίαν ὁ μεγάλθυμος οὗτος ἀνὴρ ἀνήγγειλε τῷ Συλλόγῳ διὰ τῆς ἐπομένης πρὸς τὸν τότε Πρόεδρον αὐτοῦ ἐπιστολῆς, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα, καθότι θεωροῦμεν ταύτην ὡς ἐξαικονίζουσαν πιστῶς τὰ εὐγενῆ τοῦ ἐξόχου τούτου ἀνδρὸς αἰσθήματα καὶ τὰς μεγάλας ὑπὲρ τοῦ Γένους αὐτοῦ προθέσεις. Περὶ τούτου δὲ ἀφίνομεν τὸν ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ καθότι ἰδοῦ αὐτῆς:

« Φίλε Κύριε **Ἡρ. Βασιάδη**,

« Ἐπιθυμῶν σφόδρα νὰ συντελέσω εἰς τὴν παγίωσιν καὶ τελείαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἀποκατάστασιν, προσφέρω δισχιλίας (ἀρ. 2000) ὀθωμανικὰς λίρας ὅπως ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ ἀποπερατωθῆ ἄνευ ἀναβολῆς. Πέποιθα δὲ ἅδι ἀπαλαττόμενος οὕτως ὁ Σύλλογος τῶν φροντίδων τῆς ὑλικῆς οἰκοδομῆς, θέλει συγκεντρώσει πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας εἰς τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν αὐτοῦ ἐποικοδόμημα, ὅπως ἀπ' αὐτοῦ ὡς ἀπὸ φαεινῆς ἐστίας ἐκπέμπηται αἰεὶ διαλάμπον τὸ φῶς τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

» Τῆ 20 Μαΐου 1873.

» **ΧΡ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ** ».

* * *

Καίτοι μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ **Χρηστάκης Ζωγράφος** δὲν ἐλησμόνησεν ὅμως τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ἀνώτατον τοῦτο σωματεῖον, πλὴν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σύλλογον λαμπρὰν καὶ καλλιτεχνι-

κωτάτην ἐλαιογραφημένην εἰκόνα ἔχουσαν ὡς ὑπόθεσιν τὴν « Ἀποθέωσιν τοῦ Ὁμήρου » καὶ ἀξίας 15,000 φράγκων (700 εἰκοσαφράγκων). Ἡ θαυμασία τέχνης αὕτη εἰκὼν στολίζει σήμερον τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ Συλλόγου αἴθουσαν διατρανοῦσα τὴν ζωηρὰν τοῦ μεγατίμου τούτου ὁμογενοῦς πρὸς τὸν Σύλλογον ἀγάπην.

* * *

Ἐκτὸς τῶν σπουδαίων τούτων χρηματικῶν ποσῶν ἄτινα ὁ **ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ** διὰ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὑπὲρ φιλογενῶν ὠρίσατο σκοπῶν, πολὺ σημαντικώτερα τούτων χρηματικὰ ποσὰ ἐν τῇ ἀνεξαντλήτῳ αὐτοῦ ἐλευθεριότητι ὑπὲρ ἐτέρων μεγάλων ἐπίσης σκοπῶν ὁ μεγάλθυμος οὗτος ὁμογενὴς διέθεσεν.

Οὕτως εἰς τὸν ἐν Παρισίοις πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν Σύλλογον ἔχορήγησε τὸ ποσὸν 25000 φράγκων (1250 εἰκοσαφράγκων) ὅπως χρησιμοποιήσῃ αὐτὸ ὁ Σύλλογος πρὸς σύστασιν διαγωνίσματος ὑπὲρ ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

* * *

Χιλίας Λίρας ἔχορήγησεν εἰς τὸ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστήμιον, ἐνδίδων μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας εἰς τὴν περὶ τούτου αἴτησιν βαυαροῦ τινος καθηγητοῦ ὀνόματι Κρίστμαν ἐπισκεφθέντος πρό τινων ἐτῶν τὴν πόλιν μας.

* * *

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ὁ φιλογενὴς ὁμογενὴς τὸ κατὰ πόσον θὰ συνετέλει εἰς τὴν διανοητικὴν τῆς θηλείας τοῦ Βοσπόρου νεολαίας ἢ ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ, τῷ Νεοχωρίῳ, σύστασις ἀξιοπρεποῦς Παρθεναγωγείου. ἀνήγειρε μεγαλοπρεπὲς ἐν τῷ προαστείῳ τούτῳ οἰκοδόμημα, ὅπερ προώρισε διὰ τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς κοινότητος αὐτῆς. Διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ὁ γενναῖος οὗτος ὁμογενὴς ἐδαπάνησε τὸ ποσὸν 1500 περίπου λιρῶν ὀθωμανικῶν.

* * *

Ἐπιδαφιλεύων ἀπανταχοῦ διὰ γενναίων χρηματικῶν συνδρομῶν τὰ τῆς Παιδείας εὐεργετήματα ὁ **Χρηστάκης Ζωγράφος** δὲν ἠθέλησε νὰ μένῃ ἔστερημένη τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ ἡ μικρὰ τοῦ Κλουτσούκ-κιοῖ κοινό-

της, τοῦ χωρίου ἐκείνου πρὸς ὃ ἰδιαιτέραν πάντοτε ὁ Χρηστάκης Ἐφένδης ἐπεδείξατο συμπάθειαν. Ἄλλ' ἐφρόντησεν ὅπως συστήσῃ καὶ διατηρῇ καὶ ἐν αὐτῷ σχολὰς ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις.

* *

Ἐν τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ ὑπὲρ τοῦ Γένους αὐτοῦ ὁ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ μερίμνη δὲν ἐλησμόνησε καὶ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολὴν ἣτις οὕτως σπουδαῖον καὶ ὑψηλὸν ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ σκοπόν. Ἄλλὰ διέθεσε τὸ σημαντικὸν ποσὸν 4200 λιρῶν ὅπως ὁ τόκος αὐτοῦ χορηγῆται κατ' ἔτος τῇ Σχολῇ. Ἡ μεγάλη αὐτῆ τοῦ εὐσεβοῦς ὁμογενοῦς δωρεὰ διεκκωνίσθη καὶ διὰ Πατριαρχικοῦ Συγγελίου ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέντος.

* *

Υπάρχουσι πλείστα ἄλλα τοῦ παροιμιώδους πράγματι ἐλευθεριότητος τούτου ὁμογενοῦς δωρεὰς ἃς δὲν σώζωμεν ἐν τῇ μνήμῃ μας.

Ἐσχάτως ἔτι ἡ Α. Ἐξωχότης πληροφορηθεῖσα ὅτι ἡ φιλόμουσος Ἀδελφότης « Παλλὰς » ἔχει κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔλλειμμα ἐν ταῖς πρόσ διατήρησιν τοῦ ὁμονύμου Παρθενγωγείου δαπάναις αὐτῆς, ἔσπευτε νὰ ἀποστείλῃ τὸ πρὸς κάλυψιν τοῦ ἔλλειματος τούτου ἀναγκαῖον ποσὸν 250 λιρῶν ποσὸν, καταδείξασα ὅτι ἂν καὶ μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σωματικῶς διαμένουσα, ἡ διάνοια ὁμως αὐτῆς οὐδέποτε ἐπαύσατο παρακολουθοῦσα τὰς εὐγενεῖς προσπάθειας ἃς ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως καταβάλλουσιν οἱ ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενεῖς της.

* *

Πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τοὺς πλείστους ὑποτρόφους εἰς οὓς ἡ ἐλευθεριότης καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐμφυτος τοῦ Χρηστάκη Ἐφένδου κλίσις παρέσχε τὰ μέσα ὅπως διδαχθῶσιν ἐπιστημονικὰς μαθήσεις καὶ συμπληρώσωσιν ἐν Εὐρώπῃ τὰς σπουδὰς αὐτῶν.

* *

Τοιαῦται ἐν συνόψει αἱ ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ Πατρίδος πολῦτιμοι τοῦ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ἐνέργειαι, δι' ἃς τὸ ὄνομα τοῦ μεγαθύμου τούτου ὁμογενοῦς, ὅπερ ἐν-

εχαράχθη ἤδη λίαν βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς ὁμογενοῦς, θὰ καταστῇ ἀντικείμενον αἰωνίου ἐκ μέρους σύμπαντος τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ εὐγνωμοσύνης.

ΡΟΥΒΕΝΣ

Ο ΔΙΑΣΧΙΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

(Ἴδε τεῦχος ΚΑ' σελ. 690).

Ἡ κυρία Ρούβενς ἐτήρησε θρησκευτικῶς τὴν ἐνώπιον τῆς Παναγίας τοῦ Τάσσου εὐχὴν καὶ μόνον ὅτε ὁ Πέτρος-Παῦλος ὑπερέβη τὸ ἔβδομον ἔτος, ἤλλαξε τὴν λευκὴν τοῦ ἐνδυμασίαν δι' ἄλλης φερούσης καὶ χρώματα ἀρμόζοντα εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του. Ὁ Πέτρος-Παῦλος ἄλλως τε εἶχεν ἤδη, χάρις εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ πατρὸς, ἐκπαίδευσιν ἀνωτέραν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ὁ Ἰωάννης Ρούβενς ἐν τούτοις, δούς εἰς τὸν υἱὸν του γάλλον παιδαγωγόν, δὲν τῷ ὠμίλει ἢ Λατινιστὶ, ὥστε τὸ παιδίον ἔμαθεν ἄνευ δυσκολιῶν καὶ μόχθων καί, οὕτως εἰπεῖν ἀνεπαισθήτως, τὴν πατρῴαν γλῶσσαν καὶ ἄμα τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν λατινικὴν. Ὁ Πέτρος-Παῦλος, πλὴν τούτων, ἔμαθε θαυμασίως νὰ παίξῃ κιθάραν, ἣν ἡ μήτηρ τῷ ἐφιλοδώρησε, καὶ χάρις εἰς ἕνα ἵππον τῆς Σκωτίας, ἄλλο, ἄλλ' ἐνδοξον δῶρον τῆς κομήσεως, ἐγυμνάσθη καλῶς τὴν ἵππικίαν καὶ συνώδευε τὸν ἵππεύοντα πατέρα, ἵππεύων καὶ αὐτὸς μετὰ χάριτος· ὅτε δὲ διέβαιεν ὑπερήφανος ἀπὸ τὰς ἀγυῖας ἐχειραγῶγει ἐπιδειξίως καὶ μετὰ πολλῆς εὐτολμίας τὸν σφριγῶντα καὶ καλπάζοντα ἵππον καὶ τὰς διαβάτας ἵστατο θαυμάζων καὶ ἐπαιῶν τὴν τόλμην τοῦ ἀναβάτου.

Ἄλλὰ περιττὸν νὰ εἶπω ὅτι οἱ γονεῖς συνήρχοντο πολλάκις συμβουλευόμενοι ὅπως ἐκλέξωσι τὸ καλλίτερον στάδιον τοῦ βίου διὰ τὸν ἡγαπημέδον υἱόν των. Πολλάκις δὲ ἡ κόμησσα Λαλαίγγ τὸν ἐζήτησεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, ὑπισχνουμένη, ὅταν φθάσῃ ὁ παῖς εἰς ἡλικίαν, νὰ τὸν ἐγκαταστήσῃ, χάρις εἰς τὴν ἰσχύον της παρὰ τῇ αὐτῇ, εἰς τὴν διοίκησιν λόχου καὶ νὰ φροντίσῃ

περὶ τῆς ταχείας προαγωγῆς του. Ἀλλὰ τοῦ πολέμου οἱ κίνδυνοι δὲν ἤρετκον εἰς τὴν φιλοστοργίαν τῆς Μαρίας, ὁ δὲ Ἰωάννης Ῥούβενς ἐγγώριζεν ὅτι ὁ υἱὸς του δὲν ἠδύνατο νὰ διάγῃ βίον χριστιανικὸν ἀφιερούμενος εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα· διὸ ἀπέφυγον εὐσχήμως τὴν καλοκάγαθον πρότασιν καὶ σκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀφιερῶσται τὸ τέκνον εἰς τὸ δικανικὸν στάδιον, προετοιμάζοντες αὐτὸ βαθμηδόν. Ὁ Πέτρος-Παῦλος λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ λύκειον, ὅπου διεκρίθη κατὰ τὴν ἀγγλίνοιαν καὶ δεκαετῆς ἔτι μετέφραζε μετ' εὐκολίας τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς. « Τοσοῦτο ἦτο πολυμαθῆς, τοσοῦτον ἐγκρατῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, λέγει βιογράφος του τις, ὥστε ἀπεδεικνύετο ὡς ὑπογραμμὸς ἐπιμελείας καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων μεταφράζων ἀπριμελετήτως, εἴτε τὰ θαυμάσια ἔπη τοῦ Ὁμήρου, εἴτε τὰς ἀγορεύσεις τοῦ Δημοσθένους, καὶ τοὶ δὲ τρυφερώτατος κατὰ τὴν ἡλικίαν ἠδύνατο νὰ γρονθοκοπήσῃ καὶ πρεσβυτέρους του, ἀνάγκης τυχούσης ».

Ἐχαιρεν ἐν τούτοις καὶ ὑπερηφανεύετο ὁ Κ. Ῥούβενς διὰ τὰς προόδους ταύτας τοῦ υἱοῦ του καὶ μία τῶν ἀρεστοτέρων διατριβῶν του ἦτον ἡ ἐν τῷ οἴκῳ ἐπάνοδος τοῦ υἱοῦ, κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἄλλην ἐορτάσιμον ἡμέραν. Ἐλάμβανε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, τὸν ἐκράτει εἰς τὰ γόνατά του, καὶ τὸν ἤκουεν ἀρμονικῶς ἀναγινώσκοντα, πειθόμενος ὅτι ἐνόει ὁ παῖς τ' ἀναγινωσκόμενα. Ὁ Πλούταρχος πρὸ πάντων καὶ ὁ Ὅμηρος εὐηρέσται τὸν παῖδα, ἀγαπῶντα μάλιστα τοὺς πολέμους καὶ τοὺς ἥρωας αὐτῶν.

— Παυλόκη μου, εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ πατήρ, ἐπειδὴ τέρπεσαι εἰς τὴν διήγησιν τῶν πολέμων, λάβε τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ περιέχει περιγραφὰς θαυμασίους ἀφοῦ μοὶ ἀνέγνωσες ἤδη τὸν Ὅμηρον καὶ δὲν μένει ἢ νὰ ἐπαναλάβῃς τὸν Πλούταρχον. Τὸ βιβλίον ὁμῶς τοῦτο ἐγράφη εἰς γλῶσσαν ἀγνωστον ἐπιεῖς σέ, ἀλλ' εὐκόλως τὴν ἐκμανθάνεις, γυναικῶν ἤδη κάλλιστα τὴν λατινικὴν. Ἐπιγράφεται Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ, δῶρον ἀπὸ τῆς Ἰταλίας πρὸ ἑπταετίας σταλέν μοι ὑπὸ τοῦ φίλου

μου Τορκβάτου Τάσσου, αὐτοῦ ὅστις ἐδώρησατο εἰς τὴν μητέρα σου τὸ ἐγκόλπιον τῆς Παναγίας τῶν θλίψεων. Ἐνώπιον τοῦ ἐγκολπίου τούτου ἐδεήθη ἡ μήτηρ σου γονυπετής, ὅτε σὲ ἐπίττεινε νεκρόν. Ποθεῖς λοιπὸν νὰ ἐκμάθῃς τὴν γλῶσσαν τοῦ καλλίστου τούτου ποιήματος;

Δὲν ἀπεκρίθη ὁ παῖς, ἀλλὰ λαβὼν τὸ βιβλίον ἐνηγκαλίσθη τὸν πατέρα αὐτοῦ.

Τριῶν δὲ μηνῶν ἔπειτα ἔφθασαν τὰ γενέθλια τοῦ Ἰωάννου Ῥούβενς, διανύοντος τὸ πενητηκοστὸν ἑβδόμορον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Καὶ τοῦ ὀλβίου οἱ παῖδες προσῆλθον τότε προσφέροντες αὐτῷ ἀνὰ ἓν δῶρον, μυστικῶς ἤδη προητοιμασμένον. Καὶ τὰ μὲν κοράσια, ἡ Κλάρα καὶ ἡ Βλάνδην, ἐδώρησαντο αὐτῷ κεκεντημένον μανδύαν καὶ ζεῦγος βοείων χειρίδων, διὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος καὶ χάριτος κατεσκευασμένων· οἱ δὲ παῖδες προσέφερον τὰ δε· ὁ μὲν Φίλιππος, τὸ θέμα τῶν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων του ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τοῦ Λουβαίν, ὁ δὲ Βαπτιστῆς, θήκην τινα κατειρησμένην ἰδίαις χερσὶ, σχεδιογράφημα δὲ τι μᾶλλον ὁ Ἐρρίκος καὶ ὁ Βαρθολομαῖος μίαν χειρόγραφον σελίδα ἐγκεκοσμημένην διὰ ζωγραφημάτων ἐπίσης ἰδιοχείρων, ὧν τὸ κάλλος ἠδύνατο νὰ ἐμπούνη φθόνον εἰς τὸν μᾶλλον ἐξησχημένον τὴν καλλιγραφικὴν τέχνην. Ὑστερος ἐπὶ τέλους δώρητής ὁ Πέτρος—Παῦλος, προσφέρων εἰς τὸν πατέρα τὴν βιβλίον τοῦ Τάσσου καὶ ἐρωτῶν μετὰ σοβαρότητος ἀναβαίνοντος καθηγητοῦ ἐπὶ διδακτικοῦ ἄμβωνος.

— Τίνα τῶν ραψωδιῶν θέλεις, πάτερ μου, νὰ σοὶ μεταφράσω;

Καὶ ὁ Ῥούβενς ἤνοιξε τὴν βιβλίον τυχαίως, ὁ δὲ παῖς μετέφρασεν ἀδιστακτικῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς ἢ δυσκολίας τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μεμαγευμένου δάσους, ὡς ἐὰν ἀνεγίνωσκε τὴν πατριον γλῶσσαν του.

Λίαν εὐχρηστηθεῖς ὁ πατήρ του, ἔσφιγξε τὸν υἱὸν εἰς τὸ στήθος μετὰ περιπαθείας καὶ μέχρι δακρύων συγκινηθεῖς.

— ὦ! ἐπεφώνησε· σὺ ἀναμφιβόλως θὰ εἶσαι τὸ καύχημα καὶ ἡ δόξα τῆς οἰκογενείας σου!

Ἐνῶ δὲ ὁ Παῦλος ἴστατο ἔτι ὀρθὸς καὶ μυστηριωδῶς πῶς κρατῶν τὴν Ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ.

— Διατί, τῷ εἶπε, δὲν ὑπάγεις νὰ πιάξῃς μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου ;

Τὸ παιδίον τότε ἀπέθηκεν, ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρὸς τὴν εἰς τέταρτον βίβλον, δεικνύων αὐτῷ ἐν σχεδιογράφημα, ἀντικρὺ ἐκάστης ραφιδίας, παριστάνων τὰ κυριώτερα ἐπεισόδια τοῦ ποιήματος, Καὶ ὑπῆρχον μὲν ἁμαρτήματα εἰς τὰς ζωγραφίας ταύτας, ἔργα δεκαετοῦς παιδίου, ἀλλ' ἦσαν ἀνσμφιβόλως ἀσφαλῆ τεκμήρια τῆς καλλιτεχνικῆς γραφίδος καὶ τῆς μεγαλοφυοῦς τόλμης ἧτις ἔμελλε βραδύτερον νὰ δοξάσῃ τὸ παιδίον. Ὁ Ρούβενς τότε, ἐκπλαγεὶς διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀποκάλυψιν ταύτην εὐφυΐας, ἐνεθυμύθη τὸν Γάσσον, τὴν δόξαν αὐτοῦ καταρώμενον, καὶ φοβούμενος πικράν τινα εἰμαρμένην τοῦ υἱοῦ του, ἀπεφάτισε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τῆς ἐπικινδύνου ροπῆς. Περιφρονητικῶς δὲ μειδιάσας, καὶ ἀνυψῶν τοὺς ὦμους,

— Μοῦ ἠφάνισες τὸ βιβλίον τὸ περικαλλές, τῷ εἶπε, διὰ τῶν ἐλεεινῶν σου ζωγραφιῶν. Ὑπαγε νὰ παίξῃς καὶ μὴ ἄλλοτε διατρέιθῃς τὰς ὦρας σου εἰς τοιαύτας ἀνοησίας.

Ἀπεμακρύνθη ὁ παῖς τεθλιμμένος καὶ ταπεινόνων τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ Ρούβενς ἐτάσας εἰσέτι μικρὸν τὰ θαυμάσια αὐτὰ σχεδιογραφήματα, ἔκλεισε τὸ ποίημα ἐν βιβλιοθήκῃ καὶ ἔσπευσεν ἀπελθὼν εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Ἐκεῖ ὁ Παῦλος κείμενος εἰς γωνίαν τινα, ἔκλαιε μετὰ πικρίας.

Ἐν ἔτος ἔπειτα τῶν περιγραφειῶν περιστάσεων τῆς οἰκογενείας τοῦ Ρούβενς, ἔληγεν ἤδη ὁ Φεβρουάριος μῆν, ἐν Κολωνίᾳ, βροχῶν μεγάλων καὶ μελαγχολίας. Ἐσπέραν δὲ τινα, ὁ Ρούβενς, μετὰ τῆς συζύγου συνδιαλεγόμενος παρὰ τὴν ἐστίαν, ἀπελάμβανε τῶν κεκτημένων ἀγαθῶν του καὶ ἠγάλλετο μετ' αὐτῆς, ὅτι χάριν κράσεως ὑγειοῦς τῷ ἔμμενον ἤδη πολλὰ ἔτη ζωῆς ὅπως βελτιώσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων. Ἀλλ' αἴφνης κατὰ τὴν ὁδὸν στεναγμὸς τις ἠκούσθη βαρύτατος καὶ ἄμὰ κραυγαὶ μεγάλαι βοήθεια ! βοήθεια ! καὶ ἐγερθεὶς βιαίως ἔσπευσεν εἰς ὑπεράσπισιν ἀνθρώπου, πιθανῶς ὑπὸ κακούργων διωκομένου. ἀλλὰ κατὰ τὸ τάχος τῆς εὐγενοῦς ὁρμῆς του ἐκτυπήθη τὴν κε-

φαλὴν ἐπὶ τὴν θερμάστραν καὶ κατέπεσε, τὸν κρόταρον τεθραυσμένον, ἡματωμένος ἐνώπιον τῆς τρεμούσης συζύγου. Ἐντοσοῦτῳ ἀντὶ νὰ ἀφεθῇ εἰς ματαίαν θρηνηλογίαν, ἡ Μαρία ἐν Κυρίῳ ἐνίσχυθεῖσα ἐδάμασε τὸ ψυχικὸν ἄλγος τῆς, ἠγειρε μετὰ γεναιότητος ἀπιστεύτου καὶ ἀπέθηκεν ἐπὶ θρανίου τὸν πληγωθέντα, καὶ ἔσπευσε νὰ μεταπέμψῃ τὸν ἰατρὸν καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσόδον εἰς τὰ τέκνα. Φθὰς δὲ ὁ ἰατρός εἶδε τὴν ἀνάγκην καὶ διέταξε μίαν ἀφαιμάτωσιν, μεθ' ἧν ὁ Ρούβενς ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις του, ὑπέστη ἀταράχως τὰς ἐργασίας τοῦ χειροῦγου καὶ εὐρών τινα πρόφασιν νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν σύζυγον, ἔμεινε μετ' αὐτοῦ μόνος.

— Ἰατρέ, τῷ εἶπε, σὲ θεωρῶ πρὸ χρόνου ἄριστον φίλον ἐμοῦ τε καὶ τῆς οἰκίας μου, καὶ ζητῶ ἤδη νὰ δοκιμάσω τὴν φιλίαν σου. Πρέπει νὰ μοὶ εἴπῃς ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πληγῆς μου. Σκέφθητι ὅτι χριστινὸς καὶ πατήρ, ὀφείλω νὰ ἐκπληρώσω καθήκοντα ἱερά, εἰπέ μοι· θά ζήσω, ἢ θ' ἀπαθάνω ;

Ὁ ἰατρός ἐνευσε μετὰ θλίψεως τὴν κεφαλὴν.

— Ἐνόησα τὴν ἀπαντησίν σου καὶ σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν εἰλικρίνειαν. Ἀλλ' εἰπέ, πότος καιρὸς μοὶ μένει ὅπως ἐκπληρώσω τὸ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καθήκόν μου ;

— Θαῦμα, ὅτι ζῆς ἔτι, ἐφέλισεν ὁ ἰατρός.

Ὁ Ρούβενς δὲ κλέσας τὴν σύζυγόν του.

— Μαρία μου ! τῇ εἶπε, ἐάν ἦσο γυνὴ ἀσθενοῦς χαρακτῆρος, ἐάν δὲν ἐπίστευες εἰς τὸν Θεὸν, ἐδίσταζον ἐγὼ νὰ σοὶ ἀναγγεῖλω, ὅτι προσεγγίζει ὁ ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου χωρισμὸς ἡμῶν, ὅτι καλοῦμαι μετ' ὀλίγον εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Ὑψίστου. Ἀλλ' αἱ ὀλίγαι στιγμαὶ μου πελύτιμοι, καὶ ὁ θάνατός μου ἔσται λίαν πικρὸς ἐάν δὲν προφθάσω νὰ ἐκληρώσω τὰ χρέη μου. Μετάπεμψον λοιπὸν τὸν ἐφημέριόν μου ἵνα παρασταθῇ βοηθῶν εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς μου, καὶ ἄκουσον μετὰ προσοχῆς τὰς τελευταίας μου ὁδηγίας περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν τέκνων ἡμῶν, διότι σὺ εἶσαι ἤδη μεμνημένη τὰ σχέδιά μου καὶ τῆς καρδίας μου τὰ μυστήρια. Ὅλίγα λοιπὸν θέλω σοὶ εἶπει.

Ἡ δὲ κυρία Ρούβενς, ὡχρὰ ὡς ὁ νεκρὸς ὁ σα-

θανωμένος, ἤκουσε σιωπηλῶς τοὺς ἀπαισίους λό-
γους τοῦ σιζύγου καὶ ἡ ὠχρότης τῆς μόνῃ ἐ-
μαρτύρει τὴν ἀπόγνωσιν αὐτῆς. Ἐκάθησε παρὰ
τὴν κλίνην τοῦ θνήσκοντος, ἔλαβε τὰς χεῖρας
αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖράς τῆς καὶ ἠκροάθη σιγῶσα

πᾶν ὅ,τι τῇ εἶπε διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς μὲν, καθ-
ρᾶς ὁμῶς καὶ ἀταράχου. Ἀποῦ δὲ τῇ ἀνεκεφα-
λαίωσε πᾶν ὅ,τι ἐσχεδίασάν ποτε περὶ τῆς με-
ταναστάσεως αὐτῆς εἰς Ἄνθρος καὶ περὶ τῶν
μέτρων τῆς ἐκτελέσεως.

ΒΕΛΧΕΛΜ ΠΡΕΣΣΕΛ, Διάσημος Γεωμέτρης τῆς Βυρτεμβέργης.

— Δοξάζω τὸν Θεόν, προσέθεκεν, ὅτι ἡ θλι-
θερὰ διχόνοια, ἡ μεταξὺ καθολικῶν καὶ διαμαρ-
τυρουμένων, διελύθη καθ' ὀλοκληρίαν ἤδη. Οὐ-
δεὶς κίνδυνος ἀπειλεῖ πλέον τοὺς ἐμμείναντας
εἰς τὴν πατρίαν θρησκείαν, σὺ ἀπελθε εἰς Ἄν-

θρος πλησίον τῶν συγγενῶν σου, ἐνῶ ἡ Κολω-
νία δὲν ἔχει ἢ φίλους σου μόνον, διότι, ὅσον ἀ-
γαθοὶ καὶ ἂν ἦναι οἱ φίλοι, οἱ δεσμοὶ τῆς συγ-
γενείας ἐγγυῶνται διαρκεστέραν ἀγάπην καὶ
φιλίαν. (ἀκολουθεῖ).

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

(Πρωτότυπος Ἐκκλησιαστικὴ Μελέτη.)

Οἱ τρεῖς οὗτοι θεολήπτορες πνευματέμφοροι, οὐράνιοι τὴν καταγωγὴν, κλεινοὶ ἱεράρχαι, ὁ οὐρανοφοίτης Βασίλειος, ὁ τὴν γλώτταν χρυσοῦς καὶ μελίρρυτος Ἰωάννης, ὁ θεολόγος Γρηγόριος, παρήγαγον καὶ ἐνεκαινίασαν νέαν ἐποχὴν, τὴν χρυσὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ θεσπέσια αὕτη τριάς ἀποτελεῖ τὴν οὐρανοβάμωνα ἐκείνην κλίμακα τὴν μετάγουσαν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων εἰς τὰ αἰθέρια, ἐκ τῶν ἐφημέρων εἰς τὰ αἰώνια, ἐκ τῶν ὑλικῶν εἰς τὰ αἴυλα. Ὅτι θεῖον ὅ,τι ὑψιπετὲς καὶ ἀκατάληπτον ἐνουπῆρχεν ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ δυσνόητα ἐνόησαν καὶ ἀνεξιχνίαστα ἐξιχνίασαν καὶ ἀνερμήνευτα τοῖς πολλοῖς ὄντα ἠρμήνευσαν.

Τὸ σαφὲς καὶ τὸ εὐκρινὲς ἐπιδιδύκοντες ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι καὶ ἐρμηνείαις τῶν δογμάτων αὐτοῦ, ὡς ὄργανον μὲν μετεχειρίσθησαν τὸν Ἑλληνα λόγον τὴν θεῖαν ἐκείνην καὶ παναρμόνιον γλώσσαν τοιούτων ἀρχαίων σοφῶν προγόνων ἡμῶν τῶν διὰ τῶν σοφῶν καὶ ἠθικῶν διδασμάτων προλαϊνόντων καὶ προπαρασκευασάντων τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συντελεσάντων πρὸς ταχέϊαν κατάληψιν καὶ ἐκδοχὴν πασῶν τῶν ὑψηλῶν ἀρχῶν καὶ ὑποθηκῶν, ὡς ἐμπνευσιν δὲ τὴν ἐσωτερικὴν φωνὴν τῆς πρὸς Χριστὸν πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς κατὰ βᾶθος ἀγγνωρίσεως τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὅπόσον εἶναι θαυμαστοὶ ὅταν ἀναβλέψωμεν εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν τὰς ἐχούσας τὸν διπλοῦν χαρακτῆρα τῆς κατὰ Χριστὸν καὶ καθ' Ἑλληνα ἀναγεννήσεις ἡμῶν; Δικαίως θεωροῦνται ὡς παρουσιάσαντες τὴν ἐποχὴν τῆς παλιγενεσίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ δικαίως ὡς πρόμαχοι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Θεωρήσωμεν λοιπὸν αὐτοὺς ὡς πρὸς τὰ δύο μεγάλα κεφάλαια, τὰς ἐνεργείας τουτέστιν αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν ὅλην ἀνάπτυξιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔπειτα δὲ τὰς προσπάθειας αὐτῶν καὶ τὰς ἐνεργείας περὶ τῆς ἐνσάρκωσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τουτέστι τὸ ὑπερφυεῖς ἐκείνο καὶ δυσκατόρθωτον

ἔργον οἵπερ ἐπελάβοντο τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐκλονεῖτο καὶ ὑπεσεῖστο ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελιῶν τὸ ἀδιάσειστον αἰκοδόμημα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Παρήχθησαν ἐν τοῖς σπαρτίοις τοῦ Χριστιανισμοῦ παράσιτοι τείνοντες νὰ καταπνίξωσι τὰ ἀνατρέχοντα εὐθαλῆ σπαρτὰ, τουτέστιν αἱ αἱρέσεις αἵτινες ὡς ὄφεις ἰοβόλοι θερμανθέντες ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατ' αὐτοῦ ἔτεινον νὰ χύσωσι τὸν θανατοφόρον αὐτῶν ἴον· ἀλλὰ κατὰ τὸ δὴ ρητὸν « καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσωσιν αὐτοῦ ». Ταῦτα πάντα εἰς μάτην ἐξύψωσαν τὴν ἀπειλητικὴν αὐτῶν κεφαλὴν διότι αἱ ἐνεργεαὶ τῶν ἔτεινον ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἐδραῖωσιν τοῦ χαλκοβάτου, οὕτως εἶπεν, δώματος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Διότι ὡς οὐρανία σάλπιγξ ἤχησαν αἱ ὑψίφωνοι φωναὶ τῶν κλεινῶν ἱεραρχῶν αἵτινες ἀντηχῆσαι εἰς πάσας τὰς εὐσεβεῖς ἀκοὰς καὶ κατασχοῦσαι ταύτας, κατέστησαν ψηλαφητὰς καὶ εὐπροσδέκτους τὰς ὑγιεῖς καὶ ὑπερφυεῖς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ οὕτως αἱ ἀπειλήσασαι πρῶην αὐτὰς αἱρέσεις μὴ τυχοῦσαι γῆς εὐπροσδέκτου καὶ διαρκῶς ἀρδευομένης κατεμαράνθησαν ἐγκαταλείψαντα ἴχνη ἀσήμαντα τῆς γεννήσεως αὐτῶν.

Ἄλλὰ ἀρκοῦσι ταῦτα; « Ἡ πίστις ἄνευ τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστὶ ». Ἐκτὸς τῶν ὑψηλῶν δογματικῶν ἀληθειῶν ἐφ' οἷς ἐπαναπαύεται ὁ Χριστιανισμὸς ὑπάρχουσι καὶ ἠθικαὶ ἀλήθειαι. Ἄλλὰ τίνες ἄλλαι ἠδύναντο περισσότερον νὰ ἐννοήσωσι ταύτας καὶ νὰ τὰς ἐφαρμόσωσιν εἰς τὴν ὅλην διάκλωσιν τῆς ἐπιγείου ἡμῶν ζωῆς. Τίνες ἄλλοι ἢ οἱ θεσπέσιοι οὗτοι ἄνδρες ἤθελον ταύτας ἀναπτύξει καὶ προβάλλει τοῖς κατὰ Χριστὸν τεταγμένοις, παρέχοντες ἑαυτοὺς ὡς πρότυπον εὐσεβείας, φιλανθρωπίας καὶ Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως;

Ἀτρόμητοι εἰς τὰς ἀπειλάς, ἀκλόνητοι εἰς τὰς πεποιθήσεις ἀμετάτρεπτοι εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐσπερέωσαν τοὺς δύο ἀκρογωνιαίους λίθους ἐφ' ὧν ἀδιασειστῶς καὶ ἀμεταπτώτως θεμελιούται ἡ θεόπεμπος καὶ ὑπερφυεῖς θρησκεία τοῦ Σωτῆρος.

Τοιοῦτον λοιπὸν ὑψικάρηγον τρόπαιον ἦσαν

ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργοῦντες οἱ θεόληπτοι πρόμαχοι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἄλλ' ἐν τοῖς προσώποις τούτων ἀντιπροσωπεύεται καὶ ὁ Χριστιανικὸς Ἑλληνισμός. Ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ παρακμῇ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν ὀρμητικῶς ἐφέρετο εἰς τὸν θούριον ροῦν τῆς καταπτώσεως. Τὰ μαντεῖα ἐσίγησαν οἱ ἐθνικοὶ ναοί, ποῦ μὲν κατεκρημνίσθησαν, ποῦ δὲ μετεβλήθησαν εἰς Ἐκκλησίας. Οἱ φιλόσοφοι μὲ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτῶν συστήματα προητοίμαζον τὸ νεκρικὸν φέρετρον τοῦ ψυχορραγοῦντος Ἑλληνισμοῦ, καὶ πανταχόθεν δύσθυμοι σάλπιγγες ἀντήχουν προανάγγελοι τῆς διελυσσομένης πολυδύνου καὶ πολυστόνου νεκρικῆς ἐκφορᾶς τοῦ γηραλέου σώματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Γενικὴ ἀπόγνωσις κατέσχε τοὺς πάντας. Ἄλλ' οἱ περίκληται οὗτοι εὐεργέται τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν διετέλεσαν ἀπαθεῖς εἰς τὰ διαδραματιζόμενα, ἀλλ' ὀπλισθέντες μὲ τὴν σωτηρίαν πανακάκων ἐπέχυσαν ταύτην ἐπὶ τῶν ἀχρίδων καὶ ὑποτρέμων χειλέων αὐτοῦ καὶ οὕτω σύσσωμος ἀνίσταται ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὑψιμόλπον μολπὴν μέλπει τῇ ἡδυμελεῖ τῆς εὐγνωμοσύνης φωνῇ, ἐν ταύτῃ δὲ εἰσάγεται εἰς τὸ χωνευτήριον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνθα τελεῖται ἡ πλήρης αὐτοῦ ἀνάρρυσις καὶ ἀναγέννησις διὰ τῆς ἐν αὐτῷ προλήψεως ζωτικῶν στοιχείων.

Ἐκτοτε ἀδελφοποιοῦνται καὶ παραλλήλως βαίνουνσι. Καὶ οὕτω ἐπιτυγχάνεται ὁ ἐπιδιωκόμενος συνδυασμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἡρώων καὶ ἀρετῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐντεῦθεν ἀνακαινίζεται νέα ἐποχὴ ἡ χρυσὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Δικαίως λοιπὸν τούτους τιμᾶ μὲν καὶ τὰ γαλούχια ἀπονέμει ἡ Ἐκκλησία, κατατάττουσα αὐτοὺς ἐν τῇ τῶν ἁγίων χορείᾳ, τιμᾶ δὲ καὶ στεφανοῖ στεφάνῳ εὐγνωμοσύνης ἀειθαλεῖ ὁ Ἑλληνισμὸς ἀναγράφων ἐν τοῖς εὐεργέταις αὐτοῦ γράμμασι χρυσοῖς καὶ ἀνεξιτήλοις, ἀγάλλεται μὲν ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην αὐτῶν ἐπιτελοῦσα, ἀγάλλεται δὲ ὁ Ἑλληνισμὸς ἀναψυχόμενος ἐκ τῶν φυσικῶν τούτων κρουσῶν, ἐναθρύνεται δὲ

ἡ ἀνθρωπότης σύμπασα ἐπὶ τοῖς ἐριτίμοις τούτοις μέλει τοῖς ἀναλαβοῦσι καὶ συμπληρώσαι τεράστια ὄντως ἔργα.

Συμεῶν Μουράτης.

ΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Διήγημα)

Σφοδρὸς ἤχος κώδωνος ἀντήχησεν εἰς τὸ δωμάτιον.

— Δετ' ἐκεῖ πόσον ἀργεῖ νὰ φανῇ! ἀνέκραξεν ἡ ὠραία μαρκησία Κέρναιϋ δίδουσα σημεῖα μεγίστης ἀνυπομονησίας. Νομίζω, καὶ ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ, ὅτι ἡ αὐθάδης δύναται νὰ κοιμᾶται εἰς τοιαύτην ὥραν.

Ἡ μαρκησία ἔλαβεν αὐθις τὸν θώμιγκα κώδωνος, στηριζομένου εἰς τὸ βάθος τοῦ παστοῦ τῆς καὶ τὸν ἐτάραξε πολλάκις καὶ μετὰ τσοαύτης σφοδρότητος, ὥστε κοπεῖς ἔμεινεν εἰς τὴν χειρὰ τῆς. Ὁ κώδων ὀλίγον καθίστατο σιωπηλὸς, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐνέπλησε τὴν οἰκίαν θοσῦθου μὲ τοὺς ἐσπευσμένους βόμβους του.

— Ἴδου κρούουσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κυρίας! εἶπεν ὁ ἱπποκόμος, ὅστις πρῶτος παρετήρησε τὴν ταραχὴν τῆς κρούσεως, ἀναγγέλλουσαν τὴν ταραχὴν τῆς κυρίας του.

Ἐπρεξε τότε νὰ εὔρῃ τὸν οἰκέτην, ὅστις ἐσπευσε πάλιν νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν θαλαμηπόλον· οὗτος δὲ ἀφοῦ προηγουμένος ἐνεδύθη τὰ καλλίτερα του φορέματα, μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κ. Ἐρριέττας. Ἄλλ' αὕτη ἐκοιμᾶτο τὸν ὕπνον τῶν δικαίων . . . καὶ τῶν θαλαμηπόλων.

— Παναγία μου! Τί εἶν ἐδώ; Βοήθειαν! ἀνέκραξεν ἡ νεαρὰ φωνὴ τῆς Κ. Ἐρριέττας, ἐξυπνησάσης αἴφνης ἀπὸ τὸν κρότον τοῦ ὑπηρετοῦ, ὅστις ἐτυμπάνιζεν ἐπὶ τῆς θύρας τῆς.

— Ἐγὼ εἶμι Κ. Ἐρριέττα, ὁ Πιτού . . . ὁ θαλαμηπόλος. Μὴ φοβεῖσθε . . .

— Δὲν μὲ ξεφορτόνεσαι Κ. Πιτού! . . . τί θέλεις;

— ὦ! πολλὰ πράγματα . . . ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲ φέρει ἐνταῦθα.

— Ἀφές με νὰ κοιμηθῶ λοιπὸν . . . Καλὴν νύκτα!

— Ἄλλὰ δὲν ἀκούετε; ἡ κυρία μαρκησία κρούει τὸν κώδωνα πρὸ μιᾶς ὥρας.

— Χά! χά! χά! τὸ ὄνειρευόμενον τὴν στιγμήν ταύτην, εἶπεν ἡ γυνὴ μειδιῶσα, φαίνεται

ὅτι ὠνειρεύθης καὶ σὺ τὸ αὐτό . . . πλὴν δὲν εἶνε καὶ τοῦτο παράδοξον.

Νέος ἤχος κώδωνος δυνατώτερος τῶν προηγουμένων ἔδειξεν εἰς τὴν Ἑρριέτταν ὅτι ἡ κρούσις τοῦ κώδωνος ἦτο πραγματική.

Ἡ μαρκησία, μὴ βλέπουσα οὐδένα εισερχόμενον, κατέβη ἐκ τῆς κλίνης καὶ ὑπῆγε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀπομείναντος θώμιγκος. Ἡ Κ. Ἑρριέττα ὄθεν ἐνδυθεῖσα, μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μαρκησίας, λέγουσα καθ' ἑαυτὴν μετὰ χειρονομιῶν ἅμα καὶ ἐκπλήξεως.

— Τί τρέχει; τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας νὰ γίνεταί τοσοῦτος θόρυβος! . . . Ἡ Κ. μαρκησία, ἥτις εἶνε τόσο φίλυπνος. Συνέβη τι βεβαίως.

Καὶ ἡ κυρία Ἑρριέττα, ἥτις λέγουσα ταῦτα ἔφθασε μέχρι τοῦ κοιτῶνος τῆς ὠραίας κυρίας τῆς, εἰσῆλθεν ἐκεῖ μὲ προισμένους ὀφθαλμούς· καὶ μὲ κόμην μόλις κρατουμένην.

— Ἄ! τέλος ἤλθες, κυρία! δόξα σοι ὁ Θεός! ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία, ἥτις ἐν τῇ ἀνυπομονῆσιν τῆς ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο εἰς τὴν κλίνην τῆς, διὰ τί δὲν ἤρχετο προτῆτερον;

— Ἐκοιμώμην, κυρία . . . καὶ ἄς μὴ σᾶς δυσαρεστήσῃ τοῦτο.

— Δυσαρεστοῦμαι πολὺ, κυρία. Εἶνε παράξενον νὰ κοιμῶνται ὅταν ἐγὼ κρούω τὸν κώδωνα . . .

— Ἡ κυρία δὲν μὲ προειδοποίησεν ὅτι ἔπρεπεν νὰ ἦμαι ἐξυπνος ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός.

— Μεσονύκτιον ὀνομάζεις τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας;

— Ἐπειδὴ ἡ κυρία μαρκησία χθὲς τὴν ἐσπέραν διέμεινεν εἰς τὴν θείαν τῆς, ἐνθα ἔπαιξε τὰ χαρτὰ μέχρι τῆς τρίτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐκοιμήθη τὴν τετάρτην, καθὼς συνειθίζει πᾶσαν νύκτα, συνήθως δὲ ἐγείρεται τὸ μεσημέρι, μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ ὀγδὴ ὥρα τῆς πρωίας εἶνε μεσονύκτιον εἶπεν ἡ Κ. Ἑρριέττα μὲ θριαμβευτικὸν ἦθος.

— Εἶσαι πολλὰ ἐπιδέξιος μαθηματικός, ἀλλ' ἄφες τοὺς λογαριασμούς σου, σὲ παρακαλῶ, εἶπεν ἡ μαρκησία ἐγερθεῖσα ὀλίγον ἐκ τῆς κλίνης.

— Ἡ Κυρία μαρκησία δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι εἶμαι ἀλάνθαστος εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις· ἐγνωρίσατε τοῦτο.

— Ἄν ἐγνώρισα, ἢ ὄχι, παρακαλῶ, κυρία, νὰ σιωπήσῃς, ἂν δὲν σοὶ ᾔνοι ἀδύνατον. Ἐλὰ ἐνδύσον με.

— Νὰ σᾶς ἐνδύσω! τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας! . . . Ἄ! κυρία, κτύπησόν με, δίωξόν με ἂν θέλῃς, ἀλλὰ νὰ δεσμεύσω τὴν γλῶσάν μου εἶνε ἀδύνατον. Συνέβη βεβαίως τι ἕκτατον. . .

— Διόλου κυρία. Νυμφεύομαι σήμερον· ἰδοὺ τὸ πᾶν.

— ὦ! ὕψιστε Θεέ!

— Ἐ! Διατί τάχα; μήπως θὰ πάθῃς σύ;

— Ἄ! κυρία, μοὶ ὀμιλεῖτε περὶ τούτου τόσο ἀίφνηδίως, ἄνευ προτομασίας. Ἐνόμιζον ὅτι συνέβη τι ὑπερφυσικόν.

— Δὲν εἶμαι νέα πλουσία . . . καὶ χήρα; Τί ὑπερφυσικόν εὐρίσκεις εἰς τὸν γάμον μου; Δὲν εἶνε κοινὴ ἡ τύχη; Δὲν νυμφεύονται καθ' ἑκάστην;

— Γνωρίζω καλῶς, κυρία, ὅτι ὁ γάμος εἶνε κακὸν προσβάλον τὴν ζωὴν μας . . . ἀλλ' ὅταν μᾶς κοινοποιῆται τόσο ταχέως . . . ἄ! εἶνε φρίκη.

— Φρίξον λοιπὸν δις κυρία μου . . . διότι καὶ σὺ θέλεις νυμφευθῆ.

— Ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς μου; Ἄ ἄφες με, κυρία νὰ κάμω τὰς προσκλήσεις, ὡς ἔθος.

— Μὴ γελάς! θὰ νυμφευθῆ; τὸν Πιτοῦ τὸν θαλαμηπόλον μου.

— ὦ! κυρία, τί σᾶς ἔκαμα; . . . Ναί! καταλαμβάνω ἡ Κ. μαρκησία δὲν θέλει μόνη νὰ λάβῃ τὴν πληγὴν. Ὅταν δὲ τις ἀπεφάσιτε νὰ πράξῃ τοιαῦτα, ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ καὶ συντρόφους. Καὶ ὁμως, νομίζω κυρία, ὅτι δὲν ἔπταισα τόσο . . .

— Ἑρριέττα! καταχρᾶσαι οὕτω τὴν ἐπιείκειάν μου. Ἄλλ' εἶμαι τόσο καλὴ . . . παραλείπω τὴν προπέτειάν σου. Ὁ νέος οὗτος σὲ ἀγαπᾷ . . .

— Ἄν ἦτον ἐπάναγκες νὰ νυμφευώμεθα ὅσους μᾶς ἀγαπῶσι, δὲν ἤθελα ἀντισταθῆ τότε, κυρία.

— Ἡ Κ. Ἑρριέττα εἶνε φιλάρεσκος;

— Ὅχι, κυρία, εἶμαι ὁμως νόστιμη.

— Πολὺ βλέπω τὸ συναισθάνεσαι.

— Δὲν εἶνε σφάλμα μου, κυρία, μοὶ τὸ λέγουσι συχνάκις.

— Πρόσεχε νὰ μὴ μοῦ ἀποσπᾶς τὴν κόμην, εἶπεν ἡ μαρκησία ἀφείτα μικρὰν κραυγὴν.

Διότι διαρκοῦντος τοῦ διαλόγου, ὁ καλλωπισμὸς ἐξηκολούθει νὰ γίνεταί. Μετὰ τὴν μικρὰν δὲ ταύτην ἔνεκα τῶν τριχῶν διακοπὴν, ἡ μαρκησία ὑπέλαβεν.

— Ἐλησμόνησα νὰ σοὶ εἶπω τι . . . σὲ προικίζω.

— Ὅταν ἡ κυρία μαρκησία θέλει ἕνα πράγμα . . .

— Ὁ διάβολος τὸ θέλει, εἶπεν ἡ μαρκησία μειδιῶσα. Σοὶ δίδω 20,000 λίρας.

— Μὴ λαλῶμεν πλέον περὶ αὐτῶν, κυρία, ἰδοὺ εἶμαι νυμφευμένη.

— Κόμβωσέ με λοιπὸν, κυρία Πιτοῦ.

Καὶ ἡ σοβαρὰ αὕτη ἐργασία τοῦ γυναικείου στολισμοῦ ἤρχισε πάραυτα.

Ἄν εἶχον καὶ ἄλλο ζεῦγος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου δὲν τὸ ἄφινα, ἤθελα τὸ ἐνώσει· τῇ ἀληθείᾳ δὲν σοὶ εἶπα ποῖον νυμφεύομαι.

— Τὸν ὑποκόμητα Σεννεβάλ, εἶπεν ἡ κ. Ἐρριέττα ἀμέσως.

— Ἄ! τὸ γνωρίζεις; . . . εἶπεν ἡ μαρκησία μετ' ἐκπλήξεως.

— Δὲν τὸ γνωρίζω, κυρία, τὸ μαντεύω.

— Ἀλλὰ μάντευσον ἐπίσης καὶ ἂν τὸν ἀγαπῶ.

— Μέχρι μανίας. . . ἐπειδὴ τὸν νυμφεύεσθε.

— Αὐτὸς δέ;

— ὦ! αὐτὸς . . . ὁ δυστυχὴς . . . ἀγαπᾷ ἐγκαρδίως . . . σὰς λατρεύει ἴσα μὲ τὴν ζωὴν του! Τὸ ὦμνε χθὲς ἀκόμη εἰς τὴν μικρὰν κυανῆν αἴθουσαν . . . Ἐνῶ ἡ κυρία μαρκησία ἐκέντα, ἢ ἔκαμνεν ὅτι κεντᾷ.

— Ταῦτα ὅλα εἶνε ἀληθῆ, ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία ἐκθαμβος . . . Ναί . . . τὸν ἀγαπῶ . . . πολὺ καὶ μὲ λατρεύει ἐν ταύτῳ . . . ναί μοὶ τὸ ὦμνε χθὲς ἀκόμη . . . εἰς τὴν μικρὰν κυανῆν αἴθουσαν. Ἀλλὰ πόθεν τὸ ἤξεύρες σὺ κυρία; . . .

— Ἐγὼ τὰ ἐφύλαξα μυστικά.

— Μήπως εἶσαι μάγισσα; ἢ παραμονεύεις εἰς τὰς θύρας; ἢ ἔχεις διπλὴν ὄρασιν;

— Ὅχι, κυρία, μίαν καὶ μόνην ὄρασιν ἔχω ἀλλὰ καλὴν· ὅταν παρατήρησα προσεκτικῶς . . . Εἶδον ἐν πρώτοις ὅτι ἦτον ὡραῖος ἄνθρωπος, με ὀφθαλμοὺς μεγάλους, ἀνάστημα χαριέν, καὶ πόδα! ἂ κυρία, ὁποῖος ποὺς!

— Δὲν ἔχει πόδα ἐξάισιον ὡς πρὸς ἄνδρσι διέκοφεν ἡ μαρκησία μετ' εὐθυμίας . . . καὶ προσέτι φιλοκαλίαν εἰς τὴν ὑπόδεσίν του.

— Πιστεύσατέ με, κυρία, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὑποδέεται κάλλιον πάντων τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας καὶ Ναβάρρας. Ὅθεν ἰδοῦσα αὐτὸν ἐρχόμενον ἐδῶ τόσον συχνὰ εἶπον καθ' ἑαυτὴν.—Κακὸν τέλος θὰ ἔχωμεν καὶ ἰδοῦ τὰ πάντα ἀπέβησαν, ὡς προεἶπον.

— Κακὸν τέλος θὰ ἔχωμεν; . . . Ἐρριέττα μεταχειρίζεσαι ἐκφράσεις βαρβάρους, τὸ ἤξεύρεις; τόσον οἰκτρὰν εὐρίσκεις τὴν ἑνωσίν μας;

— Ὅχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν! διότι ἂν ὑμεῖς νυμφευθῆτε τὸν ὡραιότερον πόδα τῆς Γαλλίας, αὐτὸς νυμφεύετε τὸ χαριέστερον ἀνάστημα τοῦ κόσμου.

— Κόλαξ! . . . ὦ! τρέμω . . . Μοὶ φαίνεται ὅτι εἶμαι πολὺσαρκος ὀλίγον . . .

— Μὴ πιστεύετε . . . Ἐγεται πάντοτε εὐτραφεῖς ὡραῖους ὦμους, ἀνεπτυγμένον στῆθος καὶ τοσοῦτον λεπτὴν καὶ εὐκαμπτον μέσῃν, ὥστε δέκα δάκτυλοι δὲν δύνανται νὰ τὴν περιλάβωσιν ὡς εἶπεν ὁ ἐρωτόλυπτος ἱππότης Βούφφλερ εἰς τὸ ἄσμα, δι' οὗ ἐπῆναι τὰς χάριτάς σας. Γνωρίζετε, κυρία, ὅτι τοῦτο εἶνε ἐρωτικόν. Σὰς ὠνόμασε Χλωρίδα καὶ σὰς ἐτύπωσε ζωηροτάτην εἰς

τὸν Ἐρμῆν.— Ἐπειτα ἐπρόσθεσεν αὕτη μετὰ στεναγμοῦ: — Ἄ! ἐμὲ ὅμως δὲν με ὠνόμασεν ὁ Κ. Πιτοῦ Χλωρίδα, οὐδὲ μὲ ἐκολάκευσε διὰ στίχων! . . .

Ἡ Μαρκησία ἤρχισε νὰ γελᾷ διὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς θαλαμηπόλου τῆς.

— Οὕτω, κυρία Ἐρριέττα, εὐρίσκεις τὴν ἑνωσιν ἀρκετὰ σύμφωνον;

— Βεβαίως κυρία· τὸ ἀνάστημα εἶναι ἀντάξιον τοῦ ποδός . . . ἀλλὰ τί λέγω; ἐκεῖνο εἶναι πολυτιμότερον καὶ ὁ Κ. ὑποκόμης πρέπει νὰ σὰς εὐγνωμονῇ.

— Σφιγξὸν με, ὅμως Ἐρριέττα, διότι τὸ στηθοδέσμον δὲν στέκεται διόλου.

Τότε ἡ Ἐρριέττα μετὰ ἐπίπονον ἀγῶνα, συνήνωσε τὰ δύο ἄκρα τοῦ στηθοδέσμου.

.

Ἀφίνοντες ἤδη τὸ δωτάτιον τῆς μαρκησίας ἄς μεταβῶμεν εἰς ἄλλο μέρος συντεῖνον εἰς τὴν διήγησίν μας.

Ὁ ὑποκόμης, ὑποδεδυμένος λευκὰς ἐκ λεπτοτάτης μεταξῆς περικνημίδας ἦτον ἑτοιμος νὰ φορέσῃ τὰ καινὰ αἰγοθύρσυνα ὑποδήματά του. Ὁ θαλαμηπόλος τὸν ἐβοήθει εἰς τὴν ἐπίπονον ταύτην ἐργασίαν.

— Οὐφ! εἶπεν ὁ ὑποκόμης ἐμπλεως ἰδρωτός.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι τοῦ Κ. ὑποκόμητος ὁ ποὺς, εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ὑποδήματα ταῦτα.

— Σοὶ λέγω ὅτι θὰ εἰσέλθῃ ἄφρων! σὲ διώκω ἂν ἐναντιωθῆς.

— Πολὺ καλὰ! . . .

— Τοῦτο συμβαίνει πάντοτε ὡσὰκις ἔχω ὑποδήματα νέα· ἀλλ' ἡ δυσκολία εἶναι στιγμιαία διότι μὲ τὸν καιρὸν ἀνοίγουν.

— Ὁ Κ. ὑποκόμης θέλει νὰ δοκιμάσω καὶ ἐγώ;

— Ἄς εἰδῶμεν . . . ὦχ! ὦχ! μὲ πονεῖ ἀχρεῖε . . . Στάσου, δὲν γνωρίζεις ἀπὸ αὐτὰ . . . πέρασε ἀπὸ μέσα τὸ κόκκαλον . . . Ἄ! Ἄ! ἰδοὺ τὸ ἐν . . . εἰσῆλθε!

— Καὶ ὁ ὑποκόμης ἔρρουσε τὸν πόδα κατὰ γῆς ἵνα συμπληρώσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ ποδός εἰς τὸ ὑπόδημα.

— Ὁ Κ. ὑποκόμης ὑποφέρει πολὺ;

— Ἐγώ; . . . Οὐδόλως! ἀπεκρίθη ὁ ὑποκόμης ὑποκρῦπτων ἰσχυρὸν μορφασμὸν· ἰδέ . . . τὸ ἄλλο εἰσέρχεται μόνον του.

Ἐν τέταρτον ὥρας μετέπειτα ὁ Κ. ὑποκόμης εἶχε τῶ ὄντι τοὺς πόδας του ἐντὸς τῶν ἐμβάδων.

— Καλὰ, θὰ ἐμβοῦν! θὰ ἐμβοῦν! ἐπανάλαμβανεν ἀκαταπαύστως διακινῶν τοὺς πόδας.

Μετέπειτα ἤρχισε νὰ καλλωπισθῇ. Ρεμὺς, ὁ

θαλαμηπόλος του ἐξεπλήττετο διὰ τὴν σιωπὴν του· διότι ὁ ὑποκόμης συνήθως ἦτο κοινωνικώτατος. Ἐσπευσε λοιπὸν νὰ τὸν ἀποσπᾶσθαι τῆς ἐκτάκτου ταύτης ἀφωνίας καὶ ὡς ὑπέρτης ἐπιδέξιός, ἔλαβε τὸ μόνον μέσον τῆς ἐπιτυχίας, ἦτοι τὴν περὶ ἔρωτος συνδιάλεξιν.

— Ἄ! κύριε! ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ὡραία δι' ὑμᾶς.

— Ὠραία λέγεις, Ρεμύ; . . . εἶναι ἡ ὡραιότερα τῆς ζωῆς μου· ὦχ!

— Τί μήπως δὲν ἐμβῆκεν; εἶπεν ὁ Ρεμύς δειλῶς δεικνύων διὰ τῶν δακτύλων τοὺς πόδας τοῦ ὑποκόμητος.

— Κάλλιστα! ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἄ! φίλε μου . . . ἡ μαρκησία εἶναι τόσο ὡραία! Δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῆς πόσον τὴν ἀγαπῶ! . . .

— Τοῦτο σᾶς συνέβη πολλάκις.

— Παραδειγματος χάριν! ἰδιοτροπίαί καὶ οὐδὲν ἄλλο! ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι πάθος ἰσχυρὸν, ἔρωτος ἀμετάβλητος, ὅστις θέλει ἀνθέξει εἰς ὅλα. . . ὦχ! ὦχ!

— Ὁ Κ. ὑποκόμης ἠτθάνθη τί; ἠρώτησεν ὁ Ρεμύς

— Σχεδὸν τίποτε . . . μικρὸν νυγμὸν . . . ἀλλ' ὅταν ὁ πῦρ θερμανθῆ . . . Ἰδοῦ, θερμαίνεται . . . δὲν αἰσθάνομαι πλέον τίποτε . . . τὸ ἔσπερας ἀκόμη τὰ ὑποδήματα ταῦτα θέλουσιν εἶσθε πλατύτατα . . . θὰ τὸ ἴδῃς. Ἐκεῖ . . . ἰδοῦ, εἶμαι ἔτοιμος . . . ταχέως τὸ ὄχημά μου.

Ἐκεῖ ὁ Ρεμύς ἐξῆλθε πάραυτα·

— Ἐξ ὧραι! εἶπεν ὁ ὑποκόμης ὅταν ἔμεινε μόνος καὶ εἶδε τὸ ὠρολόγιόν του. Διάβολε! . . . καὶ ἡ ἐπίσκεψις εἰς τὰς ἔνδεκα! . . . καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὴν φιλτάτην μαρκησίαν νὰ διαβῶ ἀπὸ τὴν οἰκίαν τῆς εἰς τὰς δέκα καὶ ἡμίσειαν . . . ἀπρεπὲς δὲ ἤθελεν εἶσθαι νὰ τὴν ἠνάγκαζον νὰ περιμεῖν καθ' ἣν ἡμέραν ἐσυμφωνήσαμεν νὰ γείνη τὸ συμβόλαιον τοῦ συνοικεσίου. ὦ! οἱ ἄτιμοι, οἱ ἀγροῖκοι! . . . Κύταξε πότε θὰ τελειώσωσιν.

Καὶ ὁ ὑποκόμης διεκινεῖτο ἀκόμη ἕνεκα ἀνυπομονησίας τάχα, ἢ ἕνεκα στενότητος τῶν υποδημάτων; τοῦτο ἠδύνατο αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ μᾶς πληροφορήσῃ· ἀλλὰ δὲν ἔμεινε καιρὸς· τὸ ὄχημά του ἦτον ἔτοιμον· ἀνεχώρησεν.

Δεκάτη ὧρα καὶ ἡμίσεια εἶχε σημάνει πρὸ πέντε λεπτῶν. Ἡ Μαρκησία Κέρνεϋ ἐστολισμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, περιέμενεν εἰς τὸν πρόδομον τὴν ἔλευσιν τοῦ ὑποκόμητος· ὡραία δὲ διὰ τε τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὰς χάριτάς της, ἐδείκνυεν ἀνάστημα λεπτὸν καὶ εὐκαμπτον, ὅσον οὐδέποτε. Ἡ ἀναπνοή της ἦτο διακεκομμένη καὶ

τὸ πρόσωπόν της ἐρυθροῦν ὑπὸ τὸ φμμούθιον τῆς, ἕνεκα βεβαίως τῆς δυσαρσεκείας διὰ τὴν ἀργοπορίαν τοῦ ὑποκόμητος Σεννεβάλ.

— Εἰς μνηστῆρ νὰ κάμνη νὰ περιμένω τόσο. ἔλεγεν ἀείποτε ἐρυθριῶσα καὶ μετ' ἀγωνίας ἀνεπνέουσα. ὦ! ἀγνοῶ τί ὑποφέρω! . . . εἶμαι ὠργισμένη! . . .

Καθ' ἣν ὁμοῦ στιγμὴν ἐτελείωνε τὴν φράσιν τῆς ταύτην, ὄχημά τι εἰσῆρχετο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, καὶ πάραυτα ὁ ὑποκόμης ἐβᾶν εἰς τὸν πρόδομον ἔχων πρόσωπον συνεσταλμένον, καὶ χολαίνων ὀλίγον.

— Τέλος ἰδοῦ ὁ ὑποκόμης . . . πολὺ καλά! . . . ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία ἰδοῦσα αὐτόν . . . ἠργήσατε πέντε λεπτά.

— Μὴ ὀμιλεῖτε περὶ τούτου! ἀπεκρίθη ὁ ὑποκόμης, εἶμαι ἀηληπισμένος . . . ἕνεκα τοῦ εὐχθίου ἐκεῖνου Ρεμύ . . .

— ὦ! Θεέ μου . . . τί ἔχεις λοιπὸν; πόσον εἶσθε ὠχρά.

— Πῶς! εἶμαι ὠχρά! ἀνταπεκρίθη ἡ μαρκησία, παραφερθεῖσα ταχέως, ἦγουν εἶμαι δυσειδής; καὶ δὲν μὲ εὐρίσκετε σήμερον κατὰ τὴν ὄρεξίν σας . . . ὥστε ἔχω τὴν δυστυχίαν νὰ σᾶς ἀπαρέσκω;

— ὦ μαρκησία . . . δύνασθε νὰ φαντασθῆτε;

— Ἐξακολουθήσατε, ὑποκόμη, ἐξακολουθήσατε . . . σήμερον ἔχετε τὴν διαθέσιν φιλοφρονεσάτην.

— Ἀλλὰ καὶ σεῖς ἔχετε διαθέσιν Κερβέρου— Πῶς; Κερβέρου, κύριε; . . . Τί ἐννοεῖτε Κερβέρου, παρακαλῶ; Προσέχετε ὑποκόμη, διότι δὲν εἴμεθα ἀκόμη συνεζευγμένοι.

— Ὅχι, ἀλλὰ θὰ γείνωμεν . . . ἔλθε, μαρκησία, μὴ χρονοτριβῶμεν μᾶς περιμένουσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ διοικητοῦ θεοῦ μου . . . ἡ Κανονικὴ θεία σου πρέπει νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συμβολαίου . . . στρίχθητε ὅθεν ἐπὶ τῆς χειρὸς μου καὶ ἄς ἀναχωρήσωμεν.

Καὶ τείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὴν μαρκησίαν, ἦτις τὴν ἔλαβε μετὰ μικρᾶς συγκεχυμένης κινήσεως. Καταβαίνων δὲ τὴν κλίμακα, ὁ ὑποκόμης ἔκαμεν εἰς τὴν τρίτην βαθμίδα βῆμα ἐπισφαλές.

— Ἀλλὰ προσέχετε, ὑποκόμη . . . ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσω . . . Φαίνεται ὅτι τὰ ὑποδήματα ταῦτα σᾶς στενοχωροῦν καὶ ἤθελέ τις νομίσει ὅτι χωλόνεστε.

— Ἐμέ . . . παντάπασιν.

Καὶ ὑπέκρυψε μομφασμὸν δεινόν. Ἐν τούτοις ἡ μαρκησία ἀνέβη τὸ ὄχημα καὶ ὁ ὑποκόμης δὲν ἐβράδυνε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ.

— Εἰς τὸν οἶκον τοῦ διοικητοῦ, ὁδὸν Φερσῦ,

ἀνέκραξε μετέπειτα ἡ μαρκησία· ὁ δὲ ὑποκόμης ἔμεινεν μίαν στιγμὴν σιωπηλὸς καὶ σκεπτικός, ἐνῶ ἡ ἄμαξα προέβαινε τροχάδην. Ὁ ὑποκόμης νομίζων ὅτι δὲν παρατηρεῖται, ἐξέβαλεν ἐκ διαλειμμάτων ἐπιφωνήσεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ ἀναπνοὴ τῆς μαρκησίας καθίστατο ταχύτερα.

— ὦχ! ἔκαμεν ὁ ὑποκόμης αἴφνης λησμονήσας.

— Ἐ!... πῶς;... τί ἔχετε!... ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία· ὑποκόμη, κατὰ τι μὲ κρύπτετε... φαίνεται ὅτι πάσχετε.

Ὁ ὑποκόμης ἔκαμε μορφασμὸν δίκην μειδιάματος, καὶ εἶπε πάραυτα μὲ φωνὴν ἀριστευτικὴν πλὴν καὶ ἀλλοιωμένην.

— Φιλτάτη μαρκησία, ἡ ταραχὴ μου δὲν εἶνε φυσική. Σκεφθῆτε ὅτι μετ' ὀλίγας στιγμὰς θέλω ὑπογράψαι συμβόλαιον συνδέον με μετὰ τῆς φιλτάτης μου καὶ χαριστέρας τῶν γυναικῶν... Τὸ συμβόλαιον τοῦτο θέλει μὲ καταστήσει τὸν εὐτυχέστερον τῶν ἀνθρώπων.

— Εἶνε ἀληθὲς τοῦτο, ὑποκόμη; ὑπέλαβεν ἡ μαρκησία μετ' αἰσθήματος... Μὲ ἀγαπᾶτε λοιπόν;

— Δύνασθε νὰ ἐρωτήσετε τοῦτο, μαρκησία;

— Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν αὐτὴ μεταβαλλοῦσα τόνον, δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ εὐδαιμονία νὰ ἐπιφέρῃ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ κάμνετε δηλονότι τοιούτους μορφασμούς... Ἡ εὐδαιμονία λέγουσιν ὅτι εὐμορφαίνει, ἀλλὰ σᾶς ὁμιλῶ εἰλικρινῶς, δὲν ἐπενεργεῖ ἐφ' ὑμῶν οὕτως.

— ἔννοιά σας εἶναι δηλαδὴ ὅτι εἶμαι δυσειδής! εἶπεν ὁ ὑποκόμης μεταβαλὼν ὄψιν.

Ἡ μαρκησία, μὴ δυναμένη νὰ βλέπῃ τὴν ὄψιν ταύτην, ἤρχισε νὰ γελά· ἀλλὰ μόνις ἤρχισε, καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν τινα ὀδύνης.

— Θεέ μου!... τί ἔχετε λοιπὸν μαρκησία;... ἐφωνόξατε...

— Οὐδὲν... ἐγέλασα...

— Σᾶς λέγω ὅτι ἐφωνόξατε...

— Ὑποκόμη... δὲν ἤξεύρετε τί λέγετε... ἀπὸ τῆς ἐλευσεώς σας ὄλον μοι ἐναντιόνησθε... κατέστητε ἀνυπόφορος.

— Μαρκησία! εἶπε πάραυτα ὁ ὑποκόμης ὀργισθεὶς, ἂν ὑπάρχῃ ἀνυπόφορον τι ἐνταῦθα... βεβαίως δὲν εἶμαι ἐγώ... ἀλλὰ, νομίζω ὅτι μετεβλήθητε μεγάλως.

— Ὑποκόμη... εἰσθε ἀθάλας!...

— Κυρία!... εἰσθε...

Καὶ ὁ ὑποκόμης ἔπαυσε, φοβούμενος μὴ παρεκτραπῆ τῆς ὁργῆς, ἥτις τὸν κατέλαβεν· ἔστη ρίχθη εἰς γωνίαν τινα τοῦ ὀχήματος, ὡς καὶ ἡ μαρκησία ἐξ ἑτέρου, καὶ ἡ σιωπὴ δὲν ἐταράχθη

πλέον. Οὕτως ἔφθασαν μέχρι τοῦ διοικητοῦ καὶ ἐν τοιαύταις διαθέσεσιν οἱ μέλλοντες σύζυγοι ὑπήγαινον νὰ ὑπογράψωσι συμβόλαιον, συνδέον αὐτοὺς διὰ παντός.

Ὁ ὑποκόμης καὶ ἡ μαρκησία εἰσῆλθον κρατούμενοι ἀπὸ τὴν χεῖρα· ἀλλὰ μόνις εἰσῆλθον καὶ ἔστρεψαν τὴν ράχιν. Τὸ ἀσύνηθες ἐκεῖνο κίνημα παρετηρήθη ὑπὸ τῶν δύο συγγενῶν· καὶ, ἐπειδὴ ὁ συμβολαιογράφος δὲν εἶχεν ἀκόμη ἔλθει, ὁ θεῖος ἔλαβε κατὰ μέρος τὸν ἀνεψιὸν του καὶ ἡ θεία τὴν ἀνεψιάν της.

— Ἀ τοῦτο τί σημαίνει; ἠρώτησεν ὁ διοικητής... τί νέφος δυσαρρεσκείας;

— Εἰπέτε μᾶλλον καταιγίδα θεῖέ μου... τὸ νέφος διερρήχθη... οὐδέποτε εἶδον τὴν μαρκησίαν τόσον ψυχράν.

— φαίνεται ὅτι τῇ ἠναντιώθης... Ἄς ἴδωμεν, ὑποκόμη, εἶνε ἀπρεπὲς νὰ ἐρίξῃ τις εἰς ὦραν, καθ' ἣν μέλλει νὰ συζευχθῇ... μετέπειτα, δὲν λέγω... κάμε τὰ πρῶτα βήματα... ἰδού, παρετήρησα εἰς τὸν ἀνθῶνα, τὰ ἄνθη τῆς Βεγγάλης μου, εἶνε ἠνθισμένα... ὕπαγε νὰ κόψῃς ἐν καὶ πρόσφερε το εἰς αὐτήν... Τοῦτο ἴσως σὲ ἀπαρέσκει, ἀλλ' αἱ γυναῖκες εἶναι εὐαίσθητοι εἰς τὰς φλυαρίας ἡμῶν.

— Ἄφου τὸ θέλετε ἀγαπητέ μοι θεῖε, ὑπακούω, εἶπεν ὁ ὑποκόμης πηδήσας εἰς τὸν κῆπον. Ἐπανῆλθε δὲ πάραυτα φέρων τὸ ὠραιότερον ρόδον τοῦ ἀνθῶνος καὶ ἀναζητῶν εἰς τὸν νοῦν του τρόπον δι' οὗ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν μνηστὴν του τοῦτο.

— Φιλτάτη μαρκησία, εἶπε τέλος παρουσιάσας τὸ ἄνθος αὐτῇ, δέχθητε τὸ ἄνθος τοῦτο τὸ ὁποῖον θέλει ἀνθῆ ἐπὶ τοῦ στήθους σας, ὡς καὶ τῆς πατρίδος του.

Ἡ μαρκησία ὑπεμηδίασατα (διότι ἐκολακεύθη ὑπὸ τῆς φιλοφροσύνης ταύτης) ἔλαβε τὸ ρόδον καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν.

— ὦχ εἶπεν, Θεέ μου!... ἀγγυλώθην... Ἄχ! ὑποκόμη! ὑποκόμη εἶσαι ἀνεπιτήδειος. Ἰδού.

Καὶ εἰς τὴν πυρεσσωδῆ ἐξαφίν της ἔρριψε τὸ ἄνθος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑποκόμητος.

— Μαρκησία, εἶπεν ὁ ὑποκόμης οὕτω προσβληθεὶς, εἰσθε τόσο δύσκολος νὰ λάβῃται τὸ ἄνθος τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τούλάχιστον ἀκάνθας ὡς ὑμεῖς. Καὶ τῇ ἔστρεψε τὴν ράχιν.

— Ἀνεψιά μου, ἀνεψιά μου, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε βλάξ... δὲν δύνασαι νὰ τὸν νυμφευθῆς... τοῦτο ἤθελεν εἰσθε δυστυχὲς! εἶπεν ἡ Κανονική.

— ὦ! βεβαίως! θεία μου.

— Ἀνεψιέ μου! ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ κάμῃς τὴν

ἀνοησίαν νὰ νυμφευθῆς ταύτην τὴν μαρκησίαν, ἤθελεν εἶσθε ὁ τάφος σου μᾶλλον, ἢ ἡ εὐτυχία σου! εἶπεν ὁ διοικητής.

— Τῶ ὄντι θεϊέ μου! . . . Ἦθελον εἶσθαι ὁ ἀφρονέστερος τῶν ἀνθρώπων . . . οὐδέποτε τὴν εἶδον εἰς τοιαύτην κατάστασιν.

Μετὰ μίαν ὥραν οἱ δύο μνηστήρες ἀνεχώρησαν ἰδίως ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ διοικητοῦ καὶ μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν του ἕκαστος μὲ ἀπόφασιν νὰ διαλύσωσι πᾶσαν ἔνωσιν.

— Ἐρριέττα! . . . λύσον τὸν στηθόδεσμόν μου, . . . πνίγομαι . . . ἀπὸ τὸν θυμόν! . . . ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία εἰσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκόν της . . .

— Ρεμύ, τὰς παντόφλας μου! . . . ἀνέκραξεν ὁ ὑποκόμης, ἀποτεινόμενος εἰς τὸν ὑπρέτην του, δὲν ἀντέχω πλέον εἰς τὴν ἀγανάκτησίν μου.

— Καὶ εἰς τὰς ἐμβάδας σας . . . Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγὼ Κ. ὑποκόμη, εἶπεν ὁ Ρεμύς, σπεύσας νὰ ἐκβάλῃ τὰ ὑποδήματα τοῦ κυρίου.

— Ἡ Κ. μαρκησία εἶνε πολὺ ἐσφιγμένη . . . ἤμην βεβαία, εἶπεν ἡ Κ. Ἐρριέττα, ἀφοῦ ἔλυσε τὸ γαϊτάνιον διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ ταχύτερον ἡ κυρία της.

— Ἄχ! ἀναπνέω! ἀνέκραξεν αὕτη καθίσασα ἐπὶ τῆς ἔδρας.

— Οὐφ! ἐξέρογομαι τῆς φυλακῆς! εἶπεν ὁ ὑποκόμης ριφθεὶς ἐπὶ ἀνακλίντρον.

— Δυστυχῆς ὑποκόμη! ὑπέλαβεν ἡ μαρκησία μετὰ τινὰς στιγμὰς, ἄσχημα ἐφέρθη μετ' αὐτοῦ.

— Δυστυχῆς μαρκησία! . . . ἐψυθύρισεν ὁ ὑποκόμης . . . ἦτο μανιώδης . . . Ἄλλ' ἐγὼ ἔκαμον σφάλμα . . . τί ἤθελον νὰ τῇ δώσω ῥόδον χωρὶς νὰ προσέξω εἰς τὰς ἀκάνθας . . . Καὶ προσέτι τῇ ἠναντιώθην πρῶτον.

— Πόσον κακῶς ἐδέχθην . . . τὸν φίλτατον ὑποκόμην . . . εἰς τὴν ἔλευσίν του. Ἐπομένως, ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὴν ἀκάνθον ταύτην. Οὗτος ἐφέρθη εὐγενῶς . . . Ἄχ! τί ὠραία εἶναι ἄνευ στηθοδέσμου.

— Τῶ ὄντι . . . κακῶς ἐφέρθη . . . Νὰ εἶπω εἰς τὴν φιλτάτην μαρκησίαν λόγους σκληροῦς.

— Καὶ νὰ εἶπω ὅτι τὰ ἐγάλασα μαζύ του. Θὰ εὐρῶ ἄρα ἓνα, ὅστις νὰ μὲ ἀγαπᾷ τόσον . . . ἄλλως μοὶ ἤρεσκε . . . Ἄχ! ἤθελον εἶσθαι εὐτυχιστάτη . . .

— Ἐχασα τὴν εὐδαιμονίαν! εἶπεν ὁ ὑποκόμης . . . Καὶ ὅμως τὴν ἀγαπῶ . . . ἄλλ' αὕτη κατέστη ἀγνώμων! ὄχι εἶμαι δυστυχέστατος!

— Δὲν θέλω νὰ συνδεθῶ ἐκ νέου, ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία ἀνεγερθεῖσα αἰφνης . . . ὦχ! ὄχι . . . ἄλλ' ὅμως δὲν δύναμαι ν' ἀρῆσω τὸν ὑπο-

κόμητα μὲ τοιαύτην ἰδέαν . . . πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὑπέφερον . . .

— ὦ! πρέπει νὰ τὴν δικαιολογηθῶ . . . δὲν πρέπει νὰ ὀργίζεται τις μετὰ γυναικὸς, ἦν ἀγαπᾷ . . . ἤθελον ἐκληφθῆ ὡς βάνάυσος.

— Ἐρριέττα, δός μοι γραφίδα καὶ χαρτίον.

— Ρεμύ, φέρε μοι τὰ πρὸς γραφήν.

Ἐν τέταρτον ὥρας μετέπειτα ἡ Κ. Ἐρριέττα καὶ ὁ Κ. Ρεμύ, συνεσταυρώθησαν εἰς τὴν βασιλικὴν γέφυραν, ἀποστολεὺς ἕκαστος μικροῦ ἐρωτικῆς γραμματίου, καλὰ ἐμπεριέχοντος. Μίαν δὲ ὥραν μετὰ ταῦτα, ὁ ὑποκόμης ἦτον εἰς τοὺς πόδας τῆς μαρκησίας καὶ τὸ ἴδιον ἐσπέρας ὑπεγράφη τὸ συμβόλαιον Ἐνῶ ἡ μαρκησία Κέρναυ ἔμελλε νὰ γένῃ ὑποκόμησα Σεννεβάλ, ὁ Κ. Πιτοῦ ὑπῆγε νὰ εὕρῃ τὴν Κ. Ἐρριέτταν.

— Πότε θὰ συζευθῶμεν, κυρία; τῇ εἶπεν.

— Ὅταν θελήσῃτε, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Ἐρριέττα.

— Ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

— Καὶ ἐγὼ λέγω ὅσον τὸ δυνατόν ἀργότερον.

— Ἄς λάβωμεν ἓνα ὄρον . . . Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας.

— Διατὶ ὄχι μετὰ δεκαπέντε;

— Δεκαπέντε ἔστω! ἄλλ' ἀπαιτῶ ἐν πρᾶγμα.

— Ἄπὸ τώρα;

— Θέλω νὰ νυμφευθῆται ἄνευ περιτηθίου.

— Ἄ! . . . καλῶς! . . . εἶπεν ἡ Κ. Ἐρριέττα μειδιῶσα . . . καὶ σεῖς μὲ παντόφλας.

— Οἱ πραγματευταί μας θὰ χάσουν.

— Ἄλλ' ὁ ἔρως θὰ κερδίσῃ.

)Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Ε. Ι. Σ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΠΙΡΧΙΩΝ.

Παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημοῦντος ἀξιοτίμου Μαρωνίτου κ. Ἀντωνίου Ι. Μάϊνα ἀπεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῆς πόλεως Μαρωνείας ἣν καὶ εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Κύριε Ἐκδότα τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου».

Ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν γενέθλιόν μου Πατρίδα Μαρωνείαν, ὑπὸ δικαίας κατελήφθην ὑπερφηφείας ἐπὶ τῇ μεγίστῃ προόδῳ καὶ ἀναπτύξει ἣν ἡ Πατρίς μου αὕτη ὑπὸ ἐκπαιδευτικὴν ἐποψίν παρουσιάζει. Ἰδιαίτους δὲ ἠσθάνθη ἐ-

χαρίστησιν ἐπὶ τῷ ἐπαινετῷ ζήλῳ καὶ προθυμίᾳ ἦν πρὸς τὰ γράμματα τρέφουσιν οἱ καλοὶ οὗτοι συμπολίται μου. Ἐκ φύσεως φίλοι τῆς προόδου καὶ ἐνθερμοὶ τῶν γραμμάτων ἐρασταὶ οἱ Μαρωνεῖται, οὐδεμιᾶς ἐφείσθησαν θυσίας ὅπως τὰ ἐκ-

παιδευτικὰ αὐτῶν καταστήματα καταστήσωσιν ὅσον τὸ δυνατόν τελειότερα καὶ δύνανται νὰ παράσχωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐντελῆ ἐκπαίδευσιν καὶ διαμόρφωσιν.

Κάθηχόν μου ἐθεώρησα ὡς Μαρωνίτης νὰ ἐπι-

ΚΕΜΑΣ ΠΑΣΣΑΣ, Διευθυντῆς τῆς Ἐκπαιδεύσεως τῶν Αὐτοκρατορικῶν Πριγκήπων.

σκεφθῶ τὰ ἀξιόλογα ταῦτα τῆς φίλης μου Πατρίδος σχολεῖα, ὁμολογῶ δὲ ὅτι εὐρον αὐτὰ ἀνώτερα τῶν προσδοκιῶν μου.

Διὰ τῶν φιλοπόνων ἐνεργειῶν τοῦ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ σχολῇ διδάσκοντος κ. Γεωργίου καὶ τοῦ

Ἀλληλοδιδάκτου κ. Κομιανοῦ Βαμβακᾶ ἀμφότεραι αἱ σχολαὶ αὐταὶ ἐκπληροῦν λίαν ἐπιτυχῶς τὸν προορισμὸν αὐτῶν.

Εἰλικρινῶν ὡσαύτως ἐπαίνων ἐστὶν ἀξία καὶ ἡ εὐπαιδευτος τοῦ Παρθεναγωγείου Μαρωνεῖας

διευθύντρια Κυρία Εὐφροσύνη διὰ τὰς ἀκαμάτους προσπάθειάς ἃς πρὸς διανοητικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐνεπιστευθέντων αὐτῇ μαθητριῶν καταβάλλει.

Οὐδὲν δὲ διστάζω νὰ εἶπω ὅτι ἡ Μαρωνεῖα εἶναι λίαν εὐτυχὴς ἀποκτήσασα διδασκάλων καὶ διδασκαλίσσης ἐφαμίλων τοῦ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου διδάσκοντος Κυρίου Ἰωάννου Κακάρεως, Χίου, καὶ γνωριζόντων τὰς ὑποχρεώσεις ἃς πρὸς τὴν κοινότητα τῆς χώρας ταύτης ἀνέλαβον καὶ ἃς εὐσυνειδότης ἐκπληρῶσιν.

Πάντα δὲ τὰ εὐχάριστα ταῦτα ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐποψίν ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὰς πολυτίμους προσπάθειάς τῆς Α. Πανιερότητος τοῦ Ἁγίου Μαρωνεῖας Κυρίου Ἰερωνύμου, τοῦ ἀγαθοῦ τούτου Μητροπολίτου τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας. Εἰς τὴν Α. Πανιερότητα ἐπίσης ὀφείλεται καὶ ὁ πρό τινων μηνῶν γενόμενος ἔρανος ἕπερ τῶν σχολῶν τῆς Πατρίδος μου.

Πολλῶν ἐπαίνων ἐπίσης εἰσὶν ἄξια διὰ τὰς ὑπερ τῆς προαγωγῆς τῶν Σχολῶν φιλοτίμους ἐνεργείας των καὶ τὰ μέλη τῆς ἐφορίας αὐτῶν, Ἰδίᾳ δὲ οἱ ἀξιότιμοι Κύριοι Ἰωάννης Ζηρίνης καὶ Κλεάνθης Φωτιάδης.

Εὐχαρίστως ὡσαύτως μνημονεύω ἐνταῦθα καὶ τῆς σπουδαίας πρὸς τὴν κοινότητα Μαρωνεῖας δωρεᾶς τοῦ κ. Δ. Χατζῆ Γιαννουδῆ δωρησαμένου τῇ πατρίδι αὐτοῦ λαμπρὰν λιθόκτιστον οἰκίαν ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ τὸ Παρθεναγωγεῖον Μαρωνεῖας.

Εὐχόμενος ὅπως τὸ παράδειγμα τοῦ φιλογενοῦς τούτου συμπατριώτου μου εὕρῃ καὶ ἄλλους μιμητὰς, φρονῶ ὅτι τὰ ἐκπαιδευτικὰ Μαρωνεῖας καταστήματα πολλὰ δύνανται νὰ ἀναμείνωσι καὶ ἐκ τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων τοῦ ἐν Μάκρῃ παρεπιδημοῦντος ἀξιότιμου συμπατριώτου μου κ. Ἄντωνίου Λεονταρίδου.

Ρίπτων τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς διὰ τοῦ ἀξιότιμου ὑμῶν περιοδικοῦ εἰς τὴν δημοσιότητα, τολμῶ νὰ ἐκφράσω τὴν εὐχὴν ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Φιλογενεστάτου κ. Γεωργίου Ζαρίφη διατελοῦσα Κεντρι-

κὴ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν αὐτῆς ὅτι ἡ Μαρωνεῖα νεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῶν βουλγαρικῶν ραδιουργιῶν καὶ μεγάλως ὑπὸ τῶν βουλγάρων ἐποφθαλμιᾶται θέλει παράτχει αὐτῇ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῆς συνδρομὴν καὶ διατηρῆ οὕτω πάντοτε ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον τὸν πρὸς τὰ γράμματα ζῆλον τῆς φιλομούσου ταύτης κοινότητος.

Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε ἐκδότα, νὰ διατελῶ

Ὁλος ὑμέτερος

Ἄντωνάκης Ἰω. Μάϊνας.

Πέρα τῇ 25 Ἰανουαρίου 1884.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΚΩΜΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΒΟΣΠΟΡΟΝ (*)

Ὅτε εἰς τὰς ἀνηφόρους
τοῦ Βοσπόρου παραλίας,
Ὡς σικὰ σ' ἀκολουθοῦσα
μὲ παλμοὺς θερμῆς καρδίας
δὲν μὲ εἶπες σ' ἀγαπῶ.

Ὅτε ὡς πτηνὸν ἐρώτων
μὲ τὸ βλέμμα σου ἐζοῦσα,
Ἄγγελον παραμηθίας,
καὶ Θεὸν μου σὲ καλοῦσα
δὲν μὲ εἶπες σ' ἀγαπῶ.

Ὅτε χῆρα ἐλαλοῦσες
ὡς καὶ πρῶτον στὴν ψυχὴν μου,
Καὶ σ' ἠτένιζον μὲ πόθον,
οἱ πενθοῦντες ὀφθαλμοὶ μου
δὲν μὲ εἶπες σ' ἀγαπῶ.

Ὅτε μὲ τὰς θερμότερας
τῆς φιλίας ἐπικλήσεις,
Σὲ ἐκέτευσον τὴν Αἴτναν,
τῆς καρδίας μου νὰ σβύσῃς
δὲν μὲ εἶπες σ' ἀγαπῶ.

(*) Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτο ποίημα εἶναι ἤδη τενισμένον.

Ὅτε τέλος μαραμένον
ὡς ἐλίχουσον μὲ εἶδες,
καίτοι ἔφρουγον οἱ χρόνοι
ὡς πετώσαι χρυσαλίδες,
δὲν μὲ εἶπες σ' ἀγαπῶ.

Ἦδη ἄπελπις καὶ θλίμων
ἐρημίτης εἰς τὰ δάση,
πλὴν παντοῦ τῆς γῆς ὁ στόνος
τῆς ψυχῆς μου θὰ σὲ φθάσῃ·
ποῦ δὲν μ' εἶπες σ' ἀγαπῶ.

Περικλῆς Πελώνης.

Ἡ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ!

Εἰς τὸ Λεγκῶμα τῆς Λογκίας.

Λουκία μου ἀειθαλὲς
ὁμοιάζεις κυπαρίσση
Ποῦ δὲν τολμᾷ φθινόπωρον
ποτὲ νὰ τὸ ἐγγίσῃ.

Παράδεισος τῶν ὀφθαλμῶν
καὶ Ἄδης τῆς καρδίας
Σκληρὸν δὲν θίδει ἄσυλον
εἰς ὥραν τρικυμίας.

Θάλλει στὴν φύσιν πάντοτε
μὲ τὰ χρυσά του μῆλα
Ἄλλ' ἔρωτας στοὺς κλώνους του
δὲν ψάλλ' ἢ Φιλομῆλα.

Μ' ἀπάθειαν τὴν κορυφὴν
στὸν οὐρανὸν ὑψώνει
Κᾶν τὸ ποτίζουσι δάκρυα
κᾶν τὸ θερμαίνουν στόνοι.

Δὲν θέλω εἰς τὸν τάφον μου
πένθιμον κυπαρίσση
Οὐδὲ ἡτέα κλαίουσα
δάκρυ ψυχρὸν νὰ χύσῃ.

Δὲν θέλω μήτε δροσερὸν
νὰ φύεται τρυφύλι
Παρ' ἓνα μόνον στεναγμὸν
ἀπ' τὰ γλυκά σου χεῖλη.

Περικλῆς Πελώνης.

ΕΜΠΕΡΙΑΛ

Ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω μεγαλοπρεπῆ προσωνομίαν
συνέστη ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ πόλει ἡμῶν νέον κα-
πιεργοστάσιον, οὔτινος τὰ καπνὰ ἔτυχον ἅμα
τῇ ἐμφανίσει αὐτῶν λίαν εὐμενοῦς παρὰ τοῖς
καπνισταῖς τῆς πρωτεύουστος μας ὑποδοχῆς.

Οἱ ἰδρυταὶ τοῦ νέου Καπιεργοστατίου προτί-
θενται νὰ ἀποφύγῃσι τὰς πομπώδεις ἐκείνας
προκηρύξεις καὶ κομπαστικὰς ρεκλάμας, ὧν
τὴν σημασίαν καὶ ἀξίαν κατανοεῖ κάλλιστα τὸ
ἡμέτερον δημόσιον.

Τὸ Ἐμπεριάλ θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ δημόσιον
τῆς Κωνσταντινουπόλεως τιμίως καὶ θὰ τη-
ρήσῃ ἀναλλοιώτως πάντοτε τὰς ποιότητας
τῶν καπνῶν ἅτινα παρέχει εἰς τὴν δημοσίαν κά-
τανάλωσιν.

Ἡ διεύθυνσις ἄλλως τοῦ καπιεργοστατίου
τούτου ἐνεπιστεύθη εἰς πρόσωπον κατέχον λίαν
πολύτιμα στοιχεῖα προκειμένου περὶ τοιαύτης
φύσεως ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδιαζόντως ἐνσχύσαν
εἰς τὴν μελέτην τῶν μέσων δι' ὧν ἐπιτυχάνε-
ται ἡ πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις παντὸς καπιεργο-
στατίου· ἐννοοῦμεν τὸν Κ. Ἰωάννην Ἀργυ-
ροπούλου, τὸν φιλόπονον καὶ ὄντως δραστή-
ριον ἐκεῖνον νέον τὸν πολύτιμον πράγματι ἀπο-
κτήσαντα πείραν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρέπουσαν ἐκ-
τίμησιν τῆς ποιότητος τῶν καπνῶν καὶ — τοῦθ'
ὅπερ καὶ σπουδαιότερον — τὰς ἐπὶ τοῦ λεπτοῦ
τούτου εἵδους ὁρέξεις τοῦ δημοσίου μας.

Διὸ οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὰ σπουδαῖα
μέσα ἅτινα διαθέτουσιν οἱ ἰδρυταὶ αὐτοῦ συν-
δυαζόμενα μετὰ τῶν πρακτικοτάτων ἐπὶ τοῦ εἴ-
δους τούτου τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν ἐπίσης κ. Ἀρ-
γυροπούλου γνώσεων θέλουσι καταστήσει τὸ
« ΕΜΠΕΡΙΑΛ » ἐν τῶν δημοτικωτέρων τῆς πό-
λεώς μας καπιεργοστασίων.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μετὰ τὰς ἐορτὰς οἱ πάντες ἠλπιζον ὅτι ἡ ἀ-
γορὰ ἤθελεν ἀναζωογονηθῆ ἔστω καὶ ἐπὶ μικρὸν,
ἀλλὰ πόρρω ἀπέχει ζωηρότητος. Ἀναργυρία,

δυσπιστία καὶ ἐπιφύλαξις τῶν ἀγοραστῶν ἐπι-
κρατοῦσιν ἐν τοῖς διαφόροις κλάδοις τοῦ ἐμπορίου.

Τὰ σιτηρὰ, χάρις εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κυ-
βερνήσεως καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, εὐρί-
σκονται κάπως εἰς βελτίωσιν, σχετικῶς πρὸς τὰ
λοιπὰ ἐμπορεύματα. Μεθ' ὅλην τὴν ἐξ Εὐρώπης
ἀγγελιομένην γαλήνην, ἡ ἔλλειψις νέων φθασι-
μάτων, καὶ αἱ πωλήσεις τοῦ παρελθόντος δεκα-
πενθιμέρου, αἴτινες ἀνῆλθον εἰς ἐπέκεινα τῶν
400,000 κοιλῶν, γενόμεναι τὸ πλεῖστον ἀπὸ
μέρους τῆς Κυβερνήσεως συνέτεινον εἰς τὴν ἐξ-
άντλησιν τῆς παρακαταθήκης καὶ εἰς τὴν ὑπο-
στήριξιν τῶν τιμῶν. Ἡ μὲν παρακαταθήκη μό-
λις περιλαμβάνει ἤδη 20,000 κοιλὰ, σίτου
σκληροῦ καὶ ἀπαλοῦ διαφόρων ποιότητων. Τιμαὶ
δὲ εἶναι αἱ ἐπόμεναι: Σίτου ἀπαλοῦ Δουνάθως
57]60 γρ. 29—33. Βάρνης καὶ Βαλτζικίου 27—
30. Αἱ τιμαὶ τοῦ ἀραβοσίτου εἶναι ὀνομαστικαί
13—14, αἱ δὲ τῆς κριθῆς περιστρέφονται με-
ταξὺ 12 1]2 καὶ 13 κατὰ τὴν ποιότητα. Τὰ
λευρὰ ὑπεστηρίχθησαν ἐπίσης μικρὸν, τιμώ-
μενα τὰ μὲν Ὀδησοῦ ἀπὸ 126 μέχρις 148, τὰ
δὲ ἐγγώρια ἀπὸ 105 ἕως 115, κατ' ἀξίαν, ἀλλ'
ἔνεκα τῆς ἐπαρκοῦς παρακαταθήκης των δὲν προ-
δοκᾶται ἐπαισθητὴ ὑψώσις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων τῆς εἰσαγωγῆς τὰ
μᾶλλον ἐνδιαφέροντα τὸ δημόσιον εἶναι τὰ ἀποι-
κιακὰ καὶ τὰ ὑφάσματα. Καὶ τὰ μὲν ἀποικιακὰ
ζητοῦνται τακτικῶς διὰ τὴν ἐγγώριον κατανά-
λωσιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ζωηρότητος, ἐλλείψει ξένων
ἀγοραστῶν, τὰ δὲ ὑφάσματα, μολονότι ὑπεστη-
ριγμένα εἰς τὰς πηγὰς των, ἐνταῦθα ὁμως οὐ-
δόλως ὑποστηρίζονται, τούναντίον ἢ πρὸς ἐκ-
ποίησιν διάθεσις εἶναι μᾶλλον παρά ποτε ἐντο-
νος, διὰ τὰς χρηματικὰς ἀνάγκας.

Ζακχάρων καταφθάνουσι καθ' ἑκάστην ἐ-
βδομάδα 3—4000 σάκοι, πωλοῦνται δὲ κατὰ
μέσον ὄρον 2,000. Αἱ τιμαὶ τῶν ἐκ Τεργέστης
προελεύσεων εἶναι χαλαρώτεροι ἢ πρότερον, πε-
ριστρεφόμεναι μεταξὺ 187 καὶ 194 γρ. αἱ δὲ

τῶν τῆς Ὀλλανδίας περὶ τὰ γ. 240 — 242 τὸ
καντάριον.

Καφφέδες. Ἡ ἀγορὰ εἶναι ἀμετάβλητος
τείνουσα μᾶλλον εἰς ἐκπесμόν. Τιμαὶ ἀπὸ 8 1]2
μέχρι 10 1]2 λιρών.

Ὀρύζια. Ἐπίσης εἰς στασιμότητα. Τῶν μὲν
ἀγγλικῶν αἱ τιμαὶ χαλαρῶς στρέφονται περὶ τὰ
455 γρ. τῶν δὲ ἰταλικῶν περὶ τὰ φρ. 39—42.

Πετρελαία. Ἡ ἄφιξις νέου φορτίου ἐκ 15,
000 κιβωτίων καὶ τὰ καθ' ὁδὸν περιμενόμενα ἔ-
τερα δύο φορτία συνέτεινον εἰς τὸ νὰ χαλαρώ-
σῃ τὴν ἀγορὰν, ἀλλ' ἔνεκα σπουδαίων ἀγορῶν
γενομένων ἐσχάτως αἱ τιμαὶ σήμερον εἶναι ὑπε-
στηριγμένα περὶ τὰ 60.

ΕΞΑΓΩΓΗ.

Μαλλία. Ἰκαναὶ ἀγοραὶ ἐγένοντο καὶ ἕτεροι
πράξεις ἦσαν ἐν τῷ διαπραγματεύεσθαι ἐπὶ μαλ-
λίων Κατάππαση, ἀλλ' ἔνεκα νεωτέρων ἐξ Εὐ-
ρώπης ἀποθαρρυντικῶν εἰδήσεων ἀνεστάλησαν
αἱ περαιτέρω πράξεις, καὶ τὸ εἶδος τοῦτο ὅπερ
παρουσιάζει χροιάν τινα ζωηρότητος συγκατε-
λέχθη μεταξὺ τῶν λοιπῶν προϊόντων ἐξαγωγῆς,
ἅτινα ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εὐρίσκονται εἰς διηνε-
κῇ ὑποτίμησιν καὶ ἀζητησίαν. Αἱ τιμαὶ τῶν
μαλλίων Κατάππαση ἔχουσι σήμερον μεταξὺ 7
ἡμισυ καὶ 9 γρ. κατ' ἀξίαν.

Τιφτίκια. Τὸ εἶδος τοῦτο δεινὴν ὑπέστη
ἐσχάτως ὑποτίμησιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα κατήντη-
σεν εἰς 22 πέννας. Ἐνταῦθα μικραὶ πράξεις γί-
νονται, καὶ αἱ εἰς Ἀγγλίαν φορτώσεις γίνονται
μᾶλλον ὑπὸ τῶν κατόχων ἐπ' ἐλπίδι προσεχοῦς
ἀναζωογονήσεως. Τιμαὶ Βὰν 16—19. Βεϊπα-
ζάρ, 24 — 25 1]2. Ἀγκύρας 24 1]2 — 26.

Ἀφιόνια. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὡς καὶ
τὰ ἄνω εἶδη ἦτοι, μικρὰ ὠθησις δίδεται ἐξ Εὐ-
ρώπης, καὶ οὐδεμία ζωηρότης ἐπικρατεῖ ἐνταῦ-
θα, τῶν τιμῶν περιστρεφόμενων μεταξὺ γρ. 285
καὶ 325 κατὰ τὴν προέλευσιν καὶ ποιότητα.

Τὰ λοιπὰ εἶδη ἐπίσης ἀνάξια λόγου.

M. M.